

HASAN MELLAH YAHUT SIR İÇİNDE ESRAR (1874)

Ahmet Mithat Efendi (1844-1912)

KİŞİLER

Hasan Mellah Fas'da müsteşarlık yapmış olan Sidi Osman'ın oğlu olan Hasan'a "Mellah" lakabı Cadiz'de bahriye mektebinde okuduğu için verilmiştir. Babasının dâhil olduğu bir denizci kumpanyasının isminden dolayı ayrıca "Pavlos" adını da kullanır. Babasından kendisine Pavlos Kumpanyası'ndan büyükçe bir servet ve "Sidi" lakabı kalmıştır. Kendisine Pavlosların reisi olan birinci Pavlos babalık etmiştir. Mükemmel insanın tasviri olarak yer alan Hasan Mellah adeta bir meleşe benzetilir. Lider ruhlu olmasının yanı sıra, hükmü altında bulunan insanlara karşı olan merhametli tavırları ile dikkat çeker. Yaşadığı zorluklardan planlar yaparak sıyrılan oldukça zeki bir adamdır. Adeta sıklar içinde yaşayan esrarengiz olayların adamı Hasan'ın ketum karakterinin yanında duygusal ve sadık yönleri de vurgulanır. İlk görüşünde âşık olduğu ancak Dominiko Badia tarafından kaçırılmış olan Cuzella'nın peşini yıllarca bırakmaz. Onun bu âşıkane halinden memnun olmayan ve Cuzella'nın peşinde canını yitireceğinden korkan Alonzo'nun ısrarları karşısında akli karışan Hasan Mellah Esmâ'ya karşı koyamaz. Esmâ'nın güzelliğinden ve cazibesinden oldukça etkilenir fakat gönlünde başka biri olan bu kızdan karşılık alamayınca onu zorlamaz. Esmâ'nın sevdiğine olan sadakatini görüp kendi hatasını fark eden Hasan Mellah, Cuzella'yı bulmak için büyük bir çaba sarf eder. Cuzella'nın peşinde koşarken yardıma muhtaç her kimi gördüyse el uzatıp mutlu eden Hasan Mellah yardımsever bir adamdır. Namusuna da o kadar düşkündür ki yıllarca kavuşmayı beklediği Cuzella'yı kendine eş etmeden önce babasının yanına götürüp evlenmek için izin ister. Eserin sonunda Cuzella ile evlenen Hasan Mellah Cezayir'e yerleşerek mutlu bir hayat sürer.

Cuzella Uzun boylu, zayıf endamlı, beyaz tenli, iri siyah gözlü, enli ve gür kaşlı, hafif kalkık burunlu, herkesi kendine hayran bırakabilecek güzellikte olan Cuzella, on beş on altı yaşlarında genç bir kızdır. Aynı anneden doğdukları için Alonzo ile üvey kardeşlerdir. Annesi vefat ettikten sonra rahibe ve mürebbiyelerden dersler alarak eğitimini tamamlayan bilgili bir kızdır. Babasının isteklerine itaat etmeyi, ona karşı saygılı ve sadık olmayı çok önemsemesinin yanı sıra kendi isteklerini de ihmal etmeyen cesur bir kızdır. Fas'tan satın alıp odasına asacak kadar beğendiği, melek yüzlü bir erkek portresine âşık olmuştur. Kendisinde gözü olan Dominiko Badia'nın şeytan yüzlü olduğunu düşünür ve ondan hiçbir zaman haz etmez. Dominiko Badia tarafından yıllarca alıkonulan Cuzella, odasındaki erkek portresinin sahibi olduğunu öğrendiği Hasan Mellah'ı aklından bir an olsun çıkaramaz. Eserin sonunda ise sevdiği adama kavuşur.

Dominiko Badia 20-22 yaşlarında, uzun boylu, balık etli, hafif köse sakallı ve mavi gözlü bir adam olan Dominiko Badia, Pavlos Kumpanyası'nın beşinci temsilcisidir. Sürekli karışıklık çıkartan ve adeta şeytana benzetilen Badia, Hasan Mellah'ın can düşmanıdır. Oldukça kurnaz bir adam olduğundan işlediği her suçtan sıyrılmayı başarabilmiştir. İstanbul'da ki saraylara dahi girebilecek kadar iyi bir şekilde kılık değiştiren Dominiko Badia, bir camide vaaz bile verebilmiştir. Arapça ve İspanyolca ayı oldukça iyi konuşur. Bu yeteneğini insanları kandırmak için kullanmaktan çekinmez. Oldukça paragöz bir adamdır. Kumpanya'dan daha fazla para alabilmek amacıyla Sidi Osman'ı öldürür ve daha sonra Hasan Mellah'ı da ortadan kaldırmak ister. Gemisi ile yaptığı seyahatler sırasında Cuzella'ya âşık olur ve inatçı kişiliği gereği onu ikna etmek adına yıllarca kaçırıp saklar. Hasan Mellah sayesinde amacına ulaşamaz ve kayıplara karışır.

Esmâ Boylu poslu, endamlı, bembeyaz tenli, zayıf güzel vücutlu; uzun, düz ve sarı saçlı on sekiz on dokuz yaşlarında bir Çeçen kızdır. Annesi babası bilinmemekle beraber küçük yaşta evlatlık verilmiştir. Timur Bey'e karşı çok büyük bir aşk besleyen Esmâ, bir bey kızı olmadığı için onunla evlenmesine müsaade edilmez. Tüm zorluklara ve esir oluşuna rağmen ayakta kalmayı başaran cesur bir kızdır. Murad Bey'in ve sonrasında Hasan Mellah'ın cariyesi olduğu halde namusunu sonuna kadar korur. Hasan Mellah'ın çektiği bıçaktan korkmayı üzerine yürümesi onun ne denli namuslu ve cesur bir kız olduğunu göstermektedir. Timur'a olan aşkıdan vazgeçmeyen Esmâ, bu uğurda erkek kılığında girerek sevdiği adamı aramaktan çekinmez. Eserin sonunda ise Timur'a kavuşur.

Alonzo Oldukça akıllı, zeki, sadık ve esprili olan Alonzo, Hasan Mellah'ın amcasının uşağıdır. Bir tüccar tarafından baştan çıkarılan annesi yüzünden zorlu bir hayat sürer. Annesinin birlikte olduğu ve aynı zamanda Alonzo'nun da babası olan adamın da kendisine ihanet ettiğini öğrenince annesi, sevgilisini yani Alonzo'nun babasını öldürür. Kadının resmiyette eşi olan Alfons da kendisine yapılan ihaneti gururuna yediremeyip karısını öldürerek Alonzo'yu kimsesiz bırakır. Kimsesizliği nedeniyle esir

düşen Alonzo annesinin kendisinde bıraktığı izlenimler nedeniyle kadınlar hakkında menfi düşünür. Hasan Mellah'ın ailesinde uşak olarak çalışırken, bu ailenin dağılması sonucunda korsanların eline düşer. Buradaki ortaklar, Pietro ve Zerno'dan, alt derecede olmasına rağmen onlara her konuda akıl verir. Fikirleriyle insanları etkileyen Alonzo, filozof olarak belirtilir. En zor durumlarda bile esprili konuşmaktan çekinmez. Çok merhametli olan Alonzo, korsan gemisine esir düşenlerin öldürülmemesi için uğraşan merhametli biridir. Hasan Mellah ile gemide karşılaşması sonucunda onun emrinden asla çıkmayan sadık bir uşaktır.

Timur Bey Kafkasya'da doğmuş bir beyzadedir. On iki, on üç yaşlarından itibaren fakir bir kız olan Esmâ'ya âşıktır. Timur Bey'in babası Esmâ'nın asil olmaması sebebi ile bu izdivaca müsaade etmemektedir. Bu sebeple Esmâ, cariye olarak satılır fakat Timur Bey, babasının reddetmesine rağmen dik başlılık göstererek köle olma pahasına sevdiği kızın peşinden İstanbul'a gider. Esmâ'yı orada bulmasına rağmen Mısır'a köle olarak satıldıktan sonra yolları ayrılmak durumunda kalmıştır. Bir zaman sonra Hasan Mellah sayesinde yeniden İstanbul'da birbirlerine kavuşurlar. Oldukça namuslu ve sadık bir adam olan Timur Bey, İstanbul'da kölelik ettiği efendisinin onu her seferinde baştan çıkarmaya çalışmasına rağmen Esmâ'ya olan aşkına asla ihanet etmemiştir.

Madam İlia Ayrı düştüğü kocasını çok seven Madam İlia, diğer kadın karakterler gibi sevdiği adamın peşine düşen inançlı bir kadındır. Yıllarca kaçak yaşamak zorunda kalan kocasının dönüp dönmeyeceği belli olmamasına rağmen namusunu ve sadakatini uzun bir müddet muhafaza eder. Tam da kocasını bulduğunu düşünürken beklemediği bir karşılık gören Madam İlia'nın akli oldukça karışır. Bundan istifade etmenin yollarını arayan Trillo ise kadının aklını çelerek baştan çıkarır ve ona sahip olur. Hamile olduğunu öğrenen Madam İlia büyük bir pişmanlık duyarak intihar etmeye karar verir. Gemide şans eseri kocası ile bir araya gelen Madam İlia pişmanlığıyla birlikte tüm yaşadıklarını itiraf ederek gururu gereği kendini denize atar.

İlia Eserin başında korsan gemisinde tembel bir Korsikalı olarak görünen İlia, namus meselesi yüzünden kız kardeşini, annesini ve babasını öldürerek firar eder. Sessiz, sakin ve acılı bir adamdır. Hasan Mellah'ın gelişinin ardından, hiçbir iş yapmaması nedeniyle gemiden atılacağı sırada Hasan ve Alonzo tarafından kurtarılarak bir karaya bırakılır. Madam İlia ile yolları kesişen Hasan Mellah bu çifte yardımcı olmak adına kadını yanına alır ve kocasını bulmasına yardım edeceğini söyler. Ancak karısının gemide Trillo tarafından baştan çıkarıldığını öğrenir. Bu olaydan sonra şans eseri yine Hasan Mellah'ın gemisinde karısı ile karşılaşır ancak Madam İlia pişmanlığından intihar edince İlia daha da kederli bir adama dönüşür. Hasan Mellah'ın en yakın adamlarından olan İlia, daima sadık bir adam olmasıyla öne çıkar.

Zerno Korsan gemisinde Pietro'nun ortağıdır. Hasan Mellah gemiyi ele geçirdiğinde yaptıklarından dolayı pişman olur, fakirliğinden dolayı haydutluk yaptığını söyler ve Hasan'a bağlılık yemini eder. Korsan gemisinde daima Alonzo'nun fikirlerine katılıp destek olan suç işlemekten sakınan Zerno, suç işlemekten geri durarak iyi kalpli bir kişilik sergiler.

Trillo Hasan Mellah'ın gemisinde çalışan, otuz beş kırk yaşlarında bekar bir İtalyan'dır. Eserde ahlak, namus gibi kavramları hiçe sayan kötü bir karakter olarak yer alır. Hasan Mellah'ın gemisinde yaşayan çaresiz fakat namusunu yıllarca müdafaa etmiş olan Madam İlia'nın acizliğinden faydalanarak onu baştan çıkarır. Akli sayesinde Madam İlia'ya sahip olan Trillo eserin sonunda bir hapisane mahkûmu olarak ortaya çıkar.

Pietro Korsan gemisinin reisi olan Pietro, oldukça acımasız, ihtiraslı ve gaddar biridir. Öyle ki Hasan Mellah gemiyi ele geçirdiğinde sırf çizmeleri çıkmıyor diye bacaklarını kesmeyi teklif eder. Ele geçirdikleri bir gemide hazine bulamadığı için gemideki herkesi diri diri yakan bu acımasız adam kötülüğünden vazgeçeceğine ölmeyi tercih eder. Hasan Mellah korsan gemisini ele geçirdiğinde esirlerini iyiliğe yöneltmeye çalışsa da Pietro'da hiçbir pişmanlık görülmez ve sonuçta cezasını çeker.

Alfons Cuzella'nın babası olan Alfons, çok sevdiği karısını kendisini aldatması sebebiyle öldürür. Paraya çok düşkün ve obur bir adamdır. Kızını çok zengin olduğu için Dominiko Badia ile evlendirmek istemektedir. Namusuna ve geleneklerine bağlı bir adamdır. Eserin sonunda kızının Hasan Mellah ile evlenmesi mevzu bahis olduğunda, çok zengin olmasına rağmen Müslüman olan Hasan Mellah'ı şüphe ile de olsa damat olarak kabul eder.

Birinci Pavlos Yaşlı ve görmüş geçirmiş bir adamdır. Hasan Mellah'ın babasının dostudur. Sidi Osman öldükten sonra Hasan Mellah'a babalık etmiştir. Onu kötülüklerden korumaya çalışmıştır. İyi kalpli ve Hasan Mellah'ı çok seven bir adamdır.

Yakup el Dec'a Hasan'ın babası Sidi Osman'ın soytarısı iken ona ihanet eder ve malına mülküne sahip olarak zengin olur. Hainliğinin cezasını Hasan ve Akrep tarafından öldürülerek çeker.

Akrep Sidi Osman'ın sadık kölelerinden biridir. O öldükten sonra zabıtlık yaparken Hasan Mellah ile birlikte Yakup el Dec'a'yı öldürür ve bu sırada kahramanca vefat eder.

Sidi (Seyyidi) Osman Vaktinde Fas'ta müsteşarlık yapmış olan Sidi Osman, Hasan Mellah'ın babasıdır. O bölgeye Avrupa modernliğini getirmeye çalışırken Fas'ta çıkan ayaklanmalarda Hasan Mellah hariç tüm ailesi ile birlikte öldürülür.

Murad Bey Mısır'daki kölemen beylerinden biridir. Düzenlediği yarışmayla Esmâ'yı Hasan Mellah'a verir. Akıllı ve cesur bir adamdır.

Canürktü ve Sarı Yakub Esmâ'ya talip olan iki adamdır. Yarışmada birbirleri ile çekişmeye girerek kızı Hasan Mellah'a kaptırırlar.

Marie Cuzella'nın mürebbiyesidir. Hasan Mellah ile Cuzella'nın aşkına daima yardımcı olmaya çalışır.

Madam Fouillier Madam İlia'nın akrabasıdır. Güzel ve ağırbaşlı bir kadındır.

Giovanni Hasan Mellah'ın güvenliğini sağlamakla görevli baba dostudur.

Arap Kalfa Hasan Mellah'ın İstanbul'da kaldığı konağın hizmetçisi olan yaşlı bir kadındır.

Ajaccio valisi İlia'nın kardeşidir.

Angelino Cuzella'nın hizmetçisidir.

ÖYKÜ

Mukaddime. Anlatıcı bu bölümde eserinin bir taklit ya da benzetme olmadığından ancak 'Monte Kristo'yu örnek aldığından bahseder. Eserinin onun binde biri kadar başarılı olamayacağını düşünenlere, üç yüz senedir edebiyatla uğraşan ve sayısı üç bine yaklaşan yazara sahip bir milletin eserinin daha üç senedir edebiyatla uğraşıp otuz yazara sahip bile olmayan bir milletin eserinden ne olursa olsun kusurlu ve eksik olmayacağını söyler. Kusurlu ve başarısız olması durumunda dahi iyi yerlere gelme çabasının yerinde saymaktan çok daha iyi olduğunu anlatır. Hikâyesinin sadece bir hayal ürünü olmadığını, tarihten önemli isimler hakkında gerçek bazı olayları kaleme almanın büyük bir roman yazılması demek olduğunu belirtir.

Birinci Kitap

Birinci Bap. Bir sahil kasabası olan Cartagena'nın önde gelen çokça zengin isimlerinden olmasına karşın yine de açgözlü olan Alfons, kasabaya gelip evinin yakınlarında bağ tutup oturan büyük tüccar Pavlos ile dost olur. Pavlos'un zenginliği için onunla dost olan Alfons, bu ilişkiyi kızı Cuzella'nın onunla evlenmesini isteyecek kadar ileri taşır. Cuzella ile evlenmeye en layık erkek olarak Pavlos'u gördüğünü belirtir. Cuzella'ya ilgisini gösteren Pavlos da kasabadan ayrılrsa bile ona mektuplar yollamaya başlar. Bu isteğe karşılık veremeyen hatta Pavlos'tan nefret dahi etmeye başlayan ancak babasının sözünü çiğneyemeyecek olan Cuzella'nın, Pavlos'un onunla nişan yapmak istediğini beyan ettiği mektubu okuyunca iyice canı sıkılır.

İkinci Bap. Pavlos'un nişanlanma isteğini öğrenen Alfons, kızını konuşmaya çağırır. Cuzella babasıyla yaptığı tartışma sonucunda nişan için erken olduğunu anlatır. Bu konuşmanın sonunda canı iyice sıkılan Cuzella, vefat etmiş olan annesinin yanına gitmeyi dilediğini söyleyince babası karısını neden öldürdüğünü anlatmaya karar verir. Eskiden bir gemici olduğunu, vaktinde gemide yaşanan sorunlar nedeniyle çok uzun süre seferde kaldıktan sonra geldiğinde karısının çok kötü halde olduğunu ancak bunu kendisine olan hasretinden sandığını anlatır. Bu olayın ardından gittiği bir seferde gemiciler arasında anlatılan bir hikâyeden Alfons isimli bir gemicinin karısının, bir başka gemici tarafından uzun süreli bir uğraş sonunda ayartıldığını ve bu yasak ilişkiden bir çocuk dünyaya geldiğini öğrendiğini ve karısını daha önce de gittiğini bildiği Murcia şehrinde bulup öldürdüğünü söyler. Bunu öğrenen Cuzella büyük bir şaşkınlık yaşasa da annesinin bu cezayı hak ettiğini düşünür.

Üçüncü Bap. Pavlos mektubunun ulaşmasından bir gün sonra kasabaya gelir ve ilk önce Alfons ile görüşür. Daha sonra evlerinde Cuzella ile görüştüğünden sonra, bir sonraki gün için yemeği davet edilir.

Dördüncü Bap. Pavlos' un adının birçok ülke tarihinde geçtiğinden, önemli bir kişi olduğundan ve zenginliğinin tahmin edilenden bile daha fazla olduğundan bahsedilir. Dış görünüşü hakkında tasvirler yapılmasının ardından geçmişi hakkında bilgi verilir. Madrid ahalisinden olduğu, on beş yaşından önce girilemeyecek bir okula sekiz yaşında girdiği ikişer sınıf birden okuyarak 12 yaşında bu okulu tamamladığı, birçok dili öğrenip gayet güzel konuştuğu, ergenlik çağına erdiği andan itibaren zengin bir hayat sürmek istediği, okullardaki başarılarının ardından bu zengin hayat için denizlere açıldığı belirtilir. Fas ülkesindeki saltanat karışıklıklarını fırsat bilip faydalandığı ve ilerleyen yıllarda yaptığı seyahatlerin birinde Cartagena' ya gitmesinin tesadüf olduğu Cuzella ile evlenmek isteme nedeninin de böyle başka bir kız bulamayacağı olduğu anlatılır.

Beşinci Bap. Pavlos, Cuzella ve alfons'un yer aldığı bir davet düzenlenir. Sofrada evlilik üzerine sohbetler edilir. Sonrasında Alfons' un odasına geçilirken yolda Cuzella ile baş başa kalan Pavlos, pırlanta yüzük ile diz çökerek evlilik teklifi eder ancak Cuzella yaptığı hareketin teklifi kabul etmek olduğunu bilmeyerek Pavlos' u kolundan tutarak kaldırır fakat sonuçta teklifi reddeder. Daha sonra Marie bu reddin nedenini sorduğunda Cuzella bir yağlıboya portre tablo getirir ve bu tablodaki gibi melek yüzlü birini istediğini ancak Pavlos' un şeytan yüzlü olduğunu söyler.

Altıncı Bap. Babası Cuzella yanına geldiğinde yaptığı çok büyük bir ayıp olduğunu bunun telafisinin ise ancak bu teklifi kabul etmekten geçtiğini söyler. İtiraz eden kızına ise bunun bir rica değil bir emir olduğunu bildirir. Cuzella henüz on beş yaşında olduğunu söylese de babası nişanın gerçekleşeceğini söyler. Cuzella gece yatağında uyuyamadığı sırada dışardan bazı sesler duyup çok korkar. Ağaçtan penceresine süzülüp oradan da odasına giren kişinin bir hırsız olduğunu düşünürken birden bu adamla göz göze gelir.

İkinci Kitap.

Birinci Bap. Melile Limanı açıklarında bu limandaki gemilerin ilkbaharda yol almasını bekleyen korsan oldukları açık bir koyda beklediklerinden anlaşılan bir gemi vardır. Bu gemiye doğru atlı bir adamın sahilden yaklaşmasını fark eden korsanlar dikkat kesilir. Adam biraz sonra atıyla beraber suya gömülür. Sandalla kıyıya gelen korsanlar adama bakacaklarken birden pek çok atlı hızla gelmeye başlar. Adamı ve atın üzerindeki sandala atan korsanlar gemiye geri kaçarlar. Bu sırada ceplerindeki paraları alan, geminin reisi Pietro ve ortağı Zerno, adamın ayağındaki çizmelerin çıkarmaması sebebiyle Pietro' nun teklifi ile bacaklarını keserek çıkarmaya karar verirler. Ancak tayfadan Alonzo, adamı öldürüp denize atmak yerine ailesine tehdit yollayıp para isteyebilecekleri fikrini verir.

İkinci Bap. Gözlerini açan Arap görünümlü adamın çok düzgün bir İspanyolca ile konuşmasına herkes hayret eder ve Arap mı İspanyol mu olduğuna karar veremezler. İspanyol olduğunu öğrendikleri bu adam hayat hikâyesini anlatmaya koyulur. Gittiği yerlerde sahte isimler aldığını, şuan isminin Hasan olduğunu daha öncesinde Portekiz' de Safatino adını kullandığını asıl adının ise Turgo olduğunu söyler. Cadiz şehrinden olduğunu, bahriye mektebinden zabıt çıkacak iken kendini bırakan hocasını öldürdükten sonra hapisten firar edip Portekiz' e kaçtığını, oradan da kaçıp Tanca' ya gelerek burada kendini Hasan adında Müslüman bir Türk olarak tanıttığını anlatır. Kendisini kızıyla evlendiren Faslı tüccarın Hristiyan olduğunu öğrenmesiyle de ailecek peşine düştüklerini ve kendilerinin onun hayatını kurtardıklarını korsanlara anlatır.

Üçüncü Bap. Hasan ile konuşmaya başlayan Alonzo adamın, Sidi Osman'ın büyük oğlu, Sidi Hamdan' ın yeğeni olan Hasan Mellah olduğunu anlar. Hasan Mellah ise Alonzo' nun Sidi Hamdan' ın uşağı olduğunu, ona güvenebileceğini, haydutların elinden onu kendisinin kurtardığını söylemesine rağmen sözlerinin hiçbirini kabul etmez.

Dördüncü Bap. Pietro ve Zerno tayfada bulunan tembel, hiçbir iş yapmayan bir Korsikalı denize atılarak yerine, yeni gelen Arap' ın konması gerektiğini konuşurlar ve sonra Arap' tan maharetlerini göstermelerini isterler. Arap gemicilik ve silah kullanmadaki maharetleriyle kendine hayran bırakır. Sonra Alonzo ile kaldıkları yere geçtiklerinde Arap, Alonzo' nun göğsündeki yarayı görür ve nasıl olduğunu sorar. Alonzo' da birinci kitapta Alfons' un anlattığı hikâyenin aynısını anlatır. Yani Alfons' un öldü sandığı gayrimeşru çocuk Alonzo' dur. Daha sonra geminin reisleri İspanya kıyılarına çıkmak istediklerinde tayfadan biri Cartagena' ya çıkarırsa buldukları her şeyi çalabileceklerini, çok zengin olan Alfons' un kasabadan uzaktaki evini soyabileceklerini söyler ve bu teklif kabul edilir.

Beşinci Bap. Gemi Cartagena' ya vardığında Hasan yanına aldığı haydutlarla konağı ve kasabayı keşfe çıkar. Gemiye dönüp bilgileri aktardıktan sonra gece yine aynı haydutlarla beraber konağa gider ve konağın bahçesindeki ağaca tırmanarak oradan bir odaya girer. Odanın içinde yatan bir kızla birden göz göze gelir ki bu kız Cuzella, Cuzella'nın hırsız sandığı adam ise Hasan'dır.

Üçüncü Kitap.

Birinci Bap. Göz göze gelmelerinin ardından çok korkan Cuzella, Hasan' dan canını bağışlamasını ve ne isterse alabileceğini söyler. Hasan ise aslında hırsız olmadığını, kendisine âşık olduğunu ve bunu kendisine söyleyebilmek için odasına kadar geldiğini, eğer yakalanırsa Cuzella' nın ifetine leke sürülmemesi için evlerine hırsız girdiğinin konuşulması için bu kılıktaki geldiğini anlatır. Cuzella ona inanır ve çok sevdiği melek yüzlü erkek portresini Hasan' a gösterir. Hasan bunun kendi resmi olduğunu, Cuzella da onu görünce tanıdığını söyler. Ayrıca kendini tanıtırken cebinden çıkardığı kâğıtlardaki imzasını göstererek kendisinin bir Pavlos olduğunu, Cuzella' nın diğer Pavlos' tan bahsetmesi üzerine ise onun beşinci kendinin üçüncü olduğunu ve servetinin daha fazla olduğunu söyler. Gece boyu aşkla sohbet ederlerken birden ortalığı karıştıran bir olay olur.

İkinci Bap. Dışarıdan Hasan'ı çağıran acı ısıklıklar duyulur. Hasan Mellah'ın kaçması gerektiği mesajını veren bu ısıklıkların ardından Cuzella bir çözüm bulur. Hasan Mellah'ı odasındaki kütüphanenin içine, kitaplarının arasındaki boşluğa saklar. Hasan Mellah birkaç gün burada saklanmak zorunda kalır.

Üçüncü Bap. Marie ve Cuzella o gece olanlar hakkında konuşmaya başlarlar. Cuzella yaşadığı her şeyi Marie'ye önce bir hayalmiş gibi anlatır. Gerçek olması halinde Marie'nin kendisine yardım edeceği sözünü aldıktan sonra ise Hasan'ı ona gösterir. Daha sonra ise Marie Hasan'a rahip kıyafetleri getirerek onun konaktan çıkmasını sağlar.

Dördüncü Bap. Pavlos Alfons ile görüşerek üçüncü Pavlos' un yani Hasan'ın kasabaya geldiğini hatta Cuzella ile birbirlerine âşık olduklarını anlatır. Alfons kızını istediğine verebileceğini söyleyince ise Hasan'ın Müslüman olduğunu bildirir. Bunu öğrenen Alfons kızıyla konuşarak bunun asla mümkün olmayacağını söyler. Cuzella babasının bu sözleri üzerine Hasan'a Marie aracılığıyla onunla kaçabileceği haberini gönderir.

Beşinci Bap. Alfons Hasan Mellah'ın yakalanması için polise gider. Hasan Mellah ile dolaştığı söylenen Rahip Policon'u sorgulayan polis memurları net bir bilgi elde edemez çünkü Rahip Policon aslında Hasan Mellah'tır. Polis sorgusundan sonra Hasan, Maltiz kaptanı kılığına girer ve kendisine bir gemi bulur. Bu gemi ile Cuzella'yı kaçırmak için konağa giden Hasan, Cuzella'nın ortalarda olmadığını görür ve Pavlos'un onu kaçırdığını anlar.

Altıncı Bap. Hasan'a yolladığı haberin geri dönüşünü alamayarak endişelenen Cuzella'nın bahçede dolaşırken yanına, Pavlos bir ihtiyar kılığında yaklaşır ve onu Hasan Mellah' ın gönderdiğini bu gece kendisiyle gelmesi gerektiğini söyler. Gece çaresiz bir şekilde ihtiyar adamla giden Cuzella gemiye biner. Gemide Pavlos kendini göstererek başka çaresi kalmadığını söyler ve Cuzella bayılır. Hasanım, Hasanım diye sayıklar.

Dördüncü Kitap

Birinci Bap. Hasan Mellah'ın babası Sidi Osman'ın hayatından bahsedilir. Fas'ta çok ünlü biri olan Sidi Osman yaşadığı yeri de Avrupa gibi bir medeniyete dönüştürmek ister. Fas şehzadelerinden Sidi Muhammed ile beraber büyüdüğünden bahsedilir. Ziraat ve ticaretle geçinmesine rağmen Sidi Muhammed ile olan dostluğundan dolayı müsteşarlık da yapan Osman'a Sidi lakabı babasının da Fas padişahlarına müsteşarlık yapmasından dolayı kendisine miras kaldığına değinilir. Fas'ta patlak veren ayaklanmalarda halk tarafından öldürülmüştür.

İkinci Bap. Hasan Mellah babasının ve ailesinin öldürüldüğü zamanlarda mekteptedir ve olayı haber alır almaz babasının dostu olan birinci Pavlos'un yanına gider. Bu sadık ve yardımsever adam Hasan'ı himayesi altına alır. Onu ortadan kaldırmak isteyenlere karşı korur ve ona her yerde kullanabileceği açık bir çek ile tayfaları emri altına alabileceği bir kâğıt vererek Pavlos kasabasına yollar.

Üçüncü Bap. Hasan Mellah Pavlos kasabasına gelerek burada Birinci Pavlos'un dostu Giovanni ve ailesiyle beraber yaşamaya başlar. Çok iyi İspanyolca konuşması da Giovanni'nin oğlu Pedro ile olan arkadaşlığı sayesinde. Bir akşam sofrada Giovanni Sidi Osman'a borçlu olduklarını söyler ve Pavlos ile kendisinin de içinde buldukları eşkıyaların Fas'a saldırıp Araplara esir düştüklerini, tam öldürülecekken Pavlos'la önceden de tanışan Sidi Osman tarafından kurtarıldıklarını anlatır. Sonra da yayılan haberlere göre babasını, asıl ismi Dominiko Badia olan beşinci Pavlos' un öldürdüğünü söyler. Bunun üzerine de Hasan intikam almaya karar verir.

Dördüncü Bap. Hasan Mellah intikam arzusuyla Fas'a gidip Yakup El Deca'yı öldürmek için Giovanni ve Pavlos'tan izin almak ister ancak izin vermemelerine rağmen Fas'a gider. Kaldığı hancıdan

babasının Akrep isimli kölesinin zaptiyelik yaptığını öğrenir ve onu bulur. Beraber intikam planı yapmaya karar verirler.

Beşinci Bap. Hasan Mellah ve Akrep bir olup akşam vakti Yakup El Deca'nın evine giderler. Kapı görevlilerine saray tarafından gönderildiklerini ve Yakup ile görüşeceklerini söylerler. Yakup'un Dominiko Badia ile satranç oynadığı odanın nöbetçisi, haber vermeye giderken Akrep nöbetçinin arkasından Yakup'a iki el ateş eder. Yakup ölür ancak Akrep de vurulur ve ölmeden önce saray tarafından bunun emredildiğini söyler. Bu sayede Hasan oradan kaçır. Saraya Yakup'un kellesi götürüldüğünde olay anlaşılır ve Hasan handan çıkarken görülerek kovalanmaya başlar. Kaçarken de Melile kıyılarında ki korsanlarca gemiye götürülür.

Beşinci Kitap

Birinci Bap. Cuzella'nın kaçırılışının ardından Hasan Mellah gemiyi Korsika adasına, Fransa'ya doğru götürür. Ajaccio'ya gelen Hasan Mellah gemisine Pavlos Kumpanyası ve İspanya bayrağı çekilmesini söyler. Bu sebeple de bölgenin valisi ve pek çok kişi Hasan Mellah'a büyük hürmet gösterir. Pavlos (Dominico Badia) ise buraya uğramamıştır.

İkinci Bap. Vali tarafından yemeğe davet edilen Hasan Mellah, sofraya oturdukları esnada duvarda yer alan bir resme dikkat kesilir. Resimdeki kişinin kim olduğunu sorduğunda valinin erkek kardeşi olduğunu ve bir namus davası yüzünden kız kardeşini, annesini ve babasını öldürerek kaçtığı bilgisini alır. Karısı da oradadır ve oldukça kederli görünmektedir. Hasan Mellah adamın karısına onu gördüğünü, sağ olduğunu ve isterlerse birbirlerine kavuşmalarına yardımcı olabileceğini söyler. Bu adam haydutlar gemisinden hiçbir iş yapmadığı için karaya bırakılan Korsikalı adam İlia'dır.

Üçüncü Bap. Ajaccio limanında geçirdiği günler için Cuzella'nın peşine düşemediğinden dolayı sıkıntı duyan Hasan Mellah, İlia'yı bulmayı planına dâhil edebileceğini düşünerek sakin kalır. Davetten sonraki gün Fouillier'ın ticarethanesine giderek Madam İlia'nın düşkün halini öğrenir ve ona kocasını beraber arayabilecekleri haberini verir. Madam İlia'da bu teklifi epeyce sevinerek kabul eder ve oradan ayrılırlar.

Dördüncü Bap. Hasan Mellah Marsilya limanına doğru yol alır. Madam İlia'ya gemiyi dolaştırır ve ona odası ile eşyalarını gösterir. Bir miktar da altın ve gümüş verir. Madam İlia bunun karşılığında tevazu gösterir.

Beşinci Bap. Hasan Mellah Marsilya limanına geldiklerinde tekneler arasında Cartanega'da görmüş olduğu, Pavlos'un teknesini tanır ve kaptanlarına gizli bir şekilde sahibinin nerede olduğunu tetkik ettirir. Kaptanlar o gün Cartanega'dan ayrılırken teknenin orada olduğunu, sahibinin Arap Ali Bey isimli olduğunu şimdi ise Marsilya'da olmadığını ve Paris'te olabileceğini öğrendiklerini söylerler. Bu bilgileri alan Hasan Mellah Madam İlia'yı daha rahat olacağı için gemide kaptanlara ve güverte zabıtine emanet ederek yola koyulur. Bu esnada Madam İlia kilisede dua ettikten sonra saçlı sakalı birbirine karışmış ve çok kötü halde olan ihtiyar bir düşkün görür. Sadaka vermek için iyice yanını yaklaştığında ise bu adamın kocası olduğunu anlar ve ona sarılmaya çalışır. Adam da karısını tanıyıp bunu dile getirmesine rağmen Madam İlia'ya sarılmaz ve oradan hemen kaçır. Madam İlia ise sonrasında kocasını hiçbir yerde bulamaz ve yaptığı hareketten dolayı artık kendisini istemeyip sevmediğine kanaat getirir.

Altıncı Bap. Madam İlia bu düşüncelerle boğuşurken güverte zabiti olan Trillo onunla devamlı konuşmaya başlar. Aslında kocasının kendisini araması gerektiğini, ölüm korkusuyla onu aramamasının bir sevgisizlik olduğunu söyler. Bu fikirleri yavaş yavaş Madam İlia'nın zihnine işlerken bir yandan da namus konusu hakkında Madam İlia'nın kafasını karıştırmaya başlar. Kadınların da hevesleri doğrultusunda yaşamaları gerektiğinden bahseder. Zamanla Madam İlia'nın düşüncelerinin iffet ve şehvet arasında sürekli gidip gelmesini sağlayan Trillo bir gece Madam İlia'nın odasına girer ve kadın karşı koyacak gücü kendinde bulamaz. O gece pişmanlığından sabaha kadar ağlar.

Altıncı Kitap

Birinci Bap. 11 Eylül 1790 tarihinde Paris'te bulunan Hotel de Moscova'da bir yemek salonunda bulunan Michelet, Feuerbach ve Desters isimlerinde ki beylerin aralarında bulunduğu bir toplulukta aşka dair bir sohbet gerçekleştirilir. Fransız Michelet yaşadığı hayattan öğrendikleri ve gördüklerine dayanarak aşk denilen şeyin yalnızca nefsi arzularından, şehvet içeren hırslardan ibaret olduğunu savunur. Konuşmalarının sonunda da esprili bir dille 'Kerem ile Aslı' hikâyesinden bahsederek, aşkıandan dolayı yüceltilen Kerem'i kendisinin yalnızca bir ahmak olarak gördüğünü, Kerem'in farklı bir kadını bu kadar uğraşmadan da elde edebileceğini söyler.

İkinci Bap. Michelet'in bu düşüncelerini anlattığı sofrada Hasan Mellah'da bulunmaktadır. Adamın pek çok akşamdır aşk hakkındaki bu sözlerini söylemeye yer aramasının, Pavlos'un kendisi için düzenlediği bir plan olmasından şüphelenir. Sonraki gün yanındaki Portekizliye, kendisini Michelet'e "Zerno" olarak tanıttırır. Bir akşam da adamı odasına getirir ve ondan Arap Ali Bey'in, kendisini aşkından vazgeçirmek için tuttuğunu öğrenir. Hasan Mellah Pavlos'un Arap Ali Bey adını kullandığını Marsilya limanından bilmektedir. Başka bir bilgiye ulaşamayarak Cuzella'yı hala Cartanega'da tutuyor olmasından şüphe ederek Marie ye bir mektup gönderir ve Marsilya'ya geri döner.

Üçüncü Bap. Hasan Mellah gemisine gelir, tayfası ve Madam İlia ile konuşur. Madam İlia ile baş başa kaldıklarında neler yaptığını sorar ve konu yine kocasına gelir. Madam İlia kocasını gördüğünü Hasan'a söylemez. Trillo ile arasında geçen münasebeti de gizler. Hasan iyiliğinin, iffetini korumasının karşılığını bir gün muhakkak alacağına dair Madam ile konuştuğu Madam daha da büyük bir pişmanlık hisseder.

Dördüncü Bap. Madam İlia Hasan Mellah ile konuşmasının üzerine Trillo'nun yanına gider ve ondan nefret ettiğini, onun yüzünden namusundan olduğunu, onun edepsiz, namussuz, utanmaz, alçak bir adam olduğunu söyler ve orada bayılıverir. Bu olayın üzerinden üç ay kadar geçerken özel dönemlerinin tekrar etmemesi, baş dönmeleri ve kuzmalar yaşamasının üzerine bir de karnında bir hareket hissedince hamile kaldığının farkına varır. Bunca zamandır korumasına rağmen kaybettiği namusu için, karnındaki günahsız bebeğin kendisi yüzünden bu şekilde dünyaya gelmek zorunda olmasından büyük bir acı ve pişmanlık duyar. İşlediği bu büyük günahın tek cezasının ölüm olduğuna karar verir ve intihar etmeyi düşünür.

Beşinci Bap. İşgüzarlığı ile bilinen Trillo, Pavlos'un gemisindeki tayfadan birilerine yanaşıp bir şeyler öğrenebilmeyi planlayarak gemiden iner. Bir meyhaneye gider ve miskin bir adama yakın oturarak onunla laflamaya başlar. Hangi gemiden olduğunu sorarken adam Arap bir adamın teknesinden olduğunu, kendisini sahilde taşlar üzerinde yatarken bulup teknesine aldığını ancak henüz tayfadan olmadığını anlatır. Trillo bu Arapın yani Pavlos'un Lyon'da olduğunu öğrenir. Miskin adamı da gemiye tayfa olarak çağırır. Bu olayın yaşandığı gün Madam İlia'nın kendi canına kast ettiği gündür.

Altıncı Bap. Trillo miskin adamı alıp Hasan Mellah'a getirir. Kendisi için önemli bir bilgi sahibi olduğunu söyler. Hasan adamı daha ilk görüşte tanır. Bu korsan gemisinden atılan Korsikalı, Madam İlia'nın aradığı kocası İlia'dır. Tayfa olarak alınabilmesi için onu tanıyan birilerinin olması gerektiğini söyleyerek adamı tayfaya gösterir ancak tayfadan tanıyan çıkmayınca Madam İlia'yı çağırır. Madam İlia ve kocası İlia karşılaştıkları anda bayılıp düşerler. Ayılıp konuşmaya başladıklarında ise Madam İlia kendisinin günahkâr olduğunu söyler ve Trillo ile arasında geçen tüm münasebeti oracıkta anlatır. Trillo aniden sandala atlayıp kaçır. Madam İlia ise herkesin donup kalması üzerine koşarak denize atlar ve denizin dibini boylar. Kadını kurtarmaya yeltenen tayfa kadının daha önceden yanına aldığı bir gülle ile atladığını fark eder. Trillo'yu ise sahildeki polisler şüphelenerek alıkoymalar. Hasan Mellah da burada bir sorun yaşanabileceğinden dolayı hemen gemisiyle yola çıkar.

Yedinci Kitap

Birinci Bap. 1793 Eylülünde bir gece yarısı İskenderiye'deki Kölemen Beyi Murad Bey'e bir mektup gelir. Murad Bey hemen Canürktü'yü çağırır. Hemen Dimyat'a gitmesi gerektiğini, eğer yarın akşama kadar Yunus Bekre Bey'in kellesi alınmazsa kendilerinin kellesinin alınacağını söyler ve bu işi hallederse istediği cariyeyi vereceğini anlatır. Sonra bir mektup daha gelir ve Murad Bey bu kez Sarı Yakub'u çağırır. Ona ise Dimyat'a Canürktü'den önce varılması ve Yunus Bekre Bey'in öldürülmemesi gerektiğini söyler. Bu işi halletmesi halinde istediği cariyeye ve istediği atı vereceğini söyler.

İkinci Bap. Canürktü kırk saatlik yolu on üç saatte alarak Yunus Bekre Bey'in yanına gider. Bu işi halledince kendi canını nasıl kurtaracağını planlar. Döndüğü zaman da Esmâ'yı isteyeceğine karar verir. Tam Yunus Bekre Bey'in huzuruna çıktığı sırada ardından Sarı Yakub çıkagelir. İçeriye dalar ve Canürktü'nün kulağına emrin geri çekildiğini söyler. Sonrasında ise Yunus Bekre Bey'e durumu anlatırlar. Yunus Bekre Bey kendilerini takdir eder. Kenan Beyin diğer iki bey arasındaki müttefikliği bildiğinden bunu bozmak için asılsız iddialar ile mektup yolladığı anlaşılır. Sonraki gün Yunus Bekre Bey, askerleri ve Murat Bey'in adamları birlikte İskenderiye'ye doğru yola koyulur.

Üçüncü Bap. Murad Bey ile Yunus Bekre Bey oturlarken yanlarına Canürktü gelir ve Murad Bey'in vadettiği cariyeye için Esmâ'ya talip olur. Murad Bey Esmâ'nın kendi evlatlığı olduğunu söylese de Canürktü sadece Esmâ'yı istediğini söyler. Murad Bey bu ısrara kayıtsız kalamayıp tam kabul buyuracakken yanlarına Sarı Yakub gelir ve kendisine vaat edilen cariyeye olarak o da Esmâ'yı istediğini söyler. Canürktü ile Sarı Yakub hiçbir şekilde anlaşamazlar ve birbirlerine kılıç çekmeyi teklif ederler. Murad Bey ise ne buna razı gelir ne de başka bir çözüm yolu bulabilir.

Dördüncü Bap. Çözölemeyen mesele iki gün sonra Şeyh Zekaüddin namındaki Rufai Şeyhi başkanlığında görüşölür. Yine uzun bir müddet vuruşmaktan başka bir şey kabul edilemez ancak Şeyh, Murat Bey'e en iyi çözümün kızı ikisine de vermeyip başka birine vermek olduğunu söyler. Canürktü ve Sarı Yakub kıza en layık kişi kimse onun kızı alabileceğini kabul ettiklerinden dolayı silahşörlük, cengâverlik üzerine bir yarışma tertip edilerek kim kazanırsa kızın ona verileceği kararlaştırılır. Murad Bey'de gelecek olan savaşçılardan dolayı düşmanın gözünü korkutacağı için memnun olur. İki bin beş yüz kişi buraya başvursa da sayı elliye düşürölür. Yarışmaya Murad Bey'de katılacaktır.

Beşinci Bap. Yarışma günü gelip çatar. Gerekli olan maharet o güne dek kimsenin aklına gelmemiş ve yapılamayacak özellikte bir maharettir. Binlerce insan bu yarışmanın olacağı yere seyirci olarak akın eder. Kura ile yarışmacılar çıkarlar ve hünerlerini sergilerler. Aralıklarla önce Sarı Yakub daha sonraları Canürktü de hünerlerini sergiler. Canürktü'nün mahareti o ana kadar en çok beğenilen maharet olarak görülür. Sonrasında dört yarışmacı daha çıktıktan sonra bir bekleyiş başlar. Tam yarışmacıların arkası kesildi sanılırken gökte dört gülle yükselir. Her biri dört bir kuşu resmeden bu güller aynı noktada tokuşarak patlarlar. Bu orada bulunan kimsenin hayal dahi edemeyeceği bir şeydir. Herkes, hatta Canürktü ve Sarı Yakub bile bunun en akla gelmez maharet olduğuna hemfikir olur. Murad Bey bu yiğidi çağırır, Esmâ ile birlikte yüklü altın da vererek gönderir ancak sonraki gün yanına gelmesini söyler. Yarışmayı kazanan yiğidin İskenderiye limanından Fransız bir gemiyle her şeyi yükleyip gittiği öğrenilir. Daha sonra bu gemi gide gide İstanbul'a varır ancak oraya bir Fas gemisi olarak girer.

Sekizinci Kitap

Birinci Bap. Hasan Mellah'ın hikâyesinin anlaşılması için şu olay anlatılır: 1790 senesinin sonlarına doğru Mallorca ile Minorca arasında bir gemi yelkenlerini söndürmüş beklemekte iken arkasından gelen bir gemiye atış yapar ancak başarılı olamaz. Geriden gelen gemideki konuşmalara göre bu daha önce bahsi geçmiş olan korsan gemisidir. Saatlerce süren top atışları sonucunda beklemiş olan gemi ağır yara alarak dağılır ancak korsanlara kaptırmamak için bütün eşyalar denize atılır. Bu olaya çok sinirlenen Pietro elde kalan tüm mürettebatı gemiyle beraber diri diri yakar. Alonzo ise daha önce yaralanmış olduğundan yaşananları göremez ve engel olamaz.

İkinci Bap. Korsan gemisi tam yanan geminin yanından gidecekken başka bir geminin yardım için geldiği görülür. Ellerinden kurtulmak için kaçmaya başladıklarında ise gemiden iki top atılır ve korsan gemisi darmadağın olur. Bu atışlardan anlaşılır ki gelen gemi Hasan Mellah'ın gemisidir. Herkes kendini denize atarken Hasan Mellah'ın indirdiği sandallarla hepsi yakalanır. Hasan Mellah, Pietro ve Zerno'yu görüp tanıyınca hemen Alonzo'yu sorar ve yaralı halde bularak tedavi eder. Alonzo gözlerini açtığı anda yanında Hasan Mellah'ı ve İlia'yı görür.

Üçüncü Bap. Gemi Sebte Boğazı'na doğru ilerlerken Alonzo Hasan Mellah'ın iyi görünmediğini, halinin nasıl olduğunu sorar. Hasan Mellah da başından geçen tüm olayları hikâyeye eder. Cuzella ve Dominiko Badia (Pavlos) ile olan durumunu da anlatır. Alonzo bunu duyunca Hasan Mellah'ın bu sevdasından vazgeçmesini ister. Hasan Mellah ne babasının intikamını almaktan ne de sevdiğinin peşine düşmekten vazgeçmeyecektir.

Dördüncü Bap. Gemide tutsak edilmiş olan Zerno, Pietro ve kalan tayfası için divan kurulur. Hasan Mellah divanda özellikle Pietro'yu sorgular. Hiçbir pişmanlık belirtisi göremediği bu adam aksine yapamadıklarından pişmandır. Zerno ise haydutluk vaktinde yalnızca bir kimseyi Pietro sebebiyle öldürmüştür. İlia Zerno'nun Pietro'yu idam etmesi halinde affedebileceği fikrini önerir ve Hasan Mellah artık durumu kendilerine bırakır. Zerno son bir istek olarak Pietro'dan denize kendisinin atlamasını ister ve böylece Pietro'nun cezası kesilmiş olur.

Beşinci Bap. Hasan Pietro'nun cezasının kesilmesinin ardından kalan altı kişilik tayfayı ve Zerno'yu etrafında toplayarak onlara etkili bir vaaz verir. Hepsi birden yaptıklarından dolayı çok büyük bir pişmanlık duyar ve tövbe ederler. Hasan Mellah'a bağlılık yemini ederler. Sonra gemi Cadiz'e Birinci Pavlos'un yanına gider. Hasan ve Alonzo tüm yaşananları Pavlos'a anlatır. O gün herkes Pavlos'un evinde iyice dinlenir.

Altıncı Bap. Alonzo, Pavlos'a Hasan Mellah'ın durumunu kendi düşünceleriyle anlatarak bu aşkın Hasan Mellah'ın sonunu getireceğini söyler. Alonzo ve Pavlos Hasan'la konuşarak onu ikna etmeye çalışsalar da Hasan, Cuzella'dan başka hiç kimseyi sevmeyeceğini tekrar tekrar anlatır. Hasan Mellah Cadiz'de bulunduğu süre boyunca Dominiko Badia'nın da haberlerini almaya çalışmaktan geri durmaz. Pavlos'a havadisler gelmesine karşın bunları Hasan'a söylemeye çekinir. Kendine bir gemi yaptıran Hasan Mellah bu geminin adını "Meliketülbahr" koyar. Daha sonraları ise Hasan'ın bu sevdadan

kurtulmasını sağlamak için evlendirmeye karar verirler ve Hasan Mellah bahsi geçen o havada çarpışan güllerle gösterisiyle Esmâ'yı alır.

Yedinci Bap. Hasan Dominiko Badia'dan bir haber alma umuduyla Pavlos'un mektuplarını gözetlemeye başlar. Badia'ya gidecek mektuplardan birini bulur ve İstanbul'da olduğunu öğrenir. Bunun üzerine yönünü Akdeniz'e çevirir ve önce Mısır'a ardından da İstanbul'a gideceklerini söyler. Alonzo ve İlia'ya ise Müslümanlığın en önemli iki mekânını görmek istediğini söyler. Mısır'a vardıklarında İskenderiye Limanı'na demirler ve Hasan'ın hünerlerini sergilediği yarışma olur.

Dokuzuncu Kitap

Birinci Bap. Yarışma günü kız Hasan Mellah'a teslim edildiği zaman Alonzo ve İlia, kızı ve çeyizlerini gemiye getirirler. Zerno da kullandıkları havanları gemiye geri götürür. Hasan, Esmâ ile kamarada yan yana geldiğinde bu genç kadının güzelliği karşısında şaşkına döner. Cuzella kadar güzel bir kızın varlığına ihtimal verememektedir. Konuşurlar, yemek sofrasına otururlar, Esmâ hep kısa cevaplar verir sürekli 'Estağfurullah' der. Hasan Mellah çok iyi ve âşıkane tavırlar göstermesine rağmen Esmâ'dan karşılık bulamamasının nedenini öğrenmeye çalışırken kız hüngür hüngür ağlamaya başlar.

İkinci Bap. Hasan Esmâ'nın ne derdi olduğunu öğrenmek istediye de Esmâ inatla hiçbir derdi olmadığını söyleyip durmaktadır. Esmâ'nın hiçbir şekilde bir memnun olmadığını gören Hasan Mellah, İstanbul'a doğru yola koyulur. Esmâ yatak odasına tek başına gider. Alonzo, Hasan'ı Esmâ ile birlikte olmaya ikna etmeye çalışır ve çok dil döker ancak Hasan Mellah kızın kendisini istemediğini tahminine göre kızın bir sevdiği olduğunu söyler. Gönlünde başkası olan bir kadını kendine eş ederek ona sadece zulmedeceğini anlatır.

Üçüncü Bap. Bir sonraki gün Esmâ Hasan'a sabah kahvesini getirir. Hasan pek memnun kalır ve Esmâ'ya içindeki sıkıntının ne olduğunu sormayı ihmal etmez. Esmâ inkâr etmeye devam etse de bir yerden sonraki suskunluğundan Hasan kızın bir derdi olduğuna emin olur. Daha sonra şiddetli rüzgârlar ve dalgalarla sallanan gemi Esmâ'yı kötü hissettirir. Hasan hasta gibi yatan Esmâ'nın güzelliğinden yine çok etkilenir ve kendinden geçerek ona sarılan ve yardım istercesine ona seslenen Esmâ'ya iyice heveslenir.

Dördüncü Bap. Esmâ fırtına dindiğinde ayılır ve Hasan'a ne olduğunu sorar. Hasan iyi olduklarını ancak Esmâ'ya aşka ve hevese karşılık vermezse kendisinin helak olacağını söyleyerek Esmâ'ya sıkıca sarılmaya çalışır. Esmâ ise hemen Hasan'ın kolları arasından kaçırır. Bunun üzerine Hasan artık dayanamaz ve Esmâ'ya bu halinin nedenini söylemesini yoksa ya kendisini ya onu o gece öldüreceğini söyler. Esmâ Hasan'ın bunca ısrarı ve bunca çılgınlığı üzerine artık söylemesi gerektiğini fark eder. Kendisinin daha önce başkasının kadını olduğunu itiraf eder. Bunun karşısında Hasan Mellah büyük bir hayal kırıklığına uğrar. O gece meselenin tamamını Esmâ'dan öğrenir.

Beşinci Bap. Çerkez değil Çeçen bir kız olduğunu anlatan Esmâ küçük yaşta evlatlık verildiğini anlatır. Daha çocuk yaşta Timur Bey ile birbirlerini sevdiklerini ve birlikte olduklarını söyler. Timur Bey babasına Esmâ'yı sevdiğini ve istediğini söylese de babası Esmâ'nın bir bey kızı olmadığından dolayı onu kendisine asla alamayacaklarını söyler. Daha sonra Esmâ'yı büyüten aile Esmâ'nın da bir bey kızı olduğunu ancak ailesinin ortaya çıkmadığını söyleyerek bu izdivacın gerçekleşebileceğinden bahsederler lakin Esmâ bir gece vakti iki kişi tarafından kaçırılır. Kaçırılardan biri onun babası olduğunu Esmâ'ya itiraf eder. Esmâ Timur Bey ile olmaması için köle olarak satılarak İstanbul'a gönderilir. Bunu öğrenen Timur Bey ise köle olmayı göze alarak babasına karşı gelir ve İstanbul'a kaçar. Tesadüfen orada karşılaşılır ve beraber Mısır'a köle olarak satılırlar. Mısır'da bir araya gelmeleri mümkün olmayan bu çiftin yolları mecburen ayrılır. Murad Bey'in cariyesi olan Esmâ kendisine erkek eli değdirmeyeceği şeklinde bir yemini olduğunu söyleyerek ondan kurtulur. Timur Bey ise Esmâ'yı saraydan kaçırmak için saraya girdiği sırada yakalanarak idamının istenmesine rağmen Esmâ ve harem ağası tarafından kurtarılır. Murad Bey ve diğerleri onu öldü sanmaktadırlar. Esmâ da Hasan'a, Timur'a verdiği sözün hep arkasında duracağını söyler.

Altıncı Bap. Hasan Mellah sinirle kalkarak Alonzo'yu, kendisini Cuzella'ya olan aşkından çevirmeye çalışıp bu hallere düşürdüğü için cezalandırmak üzere yanına çağırır. Alonzo'nun dağınık ve komik görünen üstü başı dolayısıyla bir nebze sakinleşir. Bir daha Cuzella'ya olan aşkına ters düşecek bir şeyi asla söylememesi için uyarır. Daha sonra gemi İstanbul'a bir Fas gemisi olarak gelir ve içinden Hasan Mellah Sidi Hasan Mellah, Esmâ Hasan'ın yeğeni Sidi Hüsnü ve Alonzo da daire müdürleri Abdülgani olarak çıkarlar.

Onuncu Kitap

Birinci Bap. 1793 senesinin bir kış mevsiminde Uzleti Efendinin Aksaray'daki kâin konağına toplanılmış sohbet edilir. O senelerde İstanbul'da tiyatro yoktur, boğazdan karşıya ulaşım herkesin yapamayacağı şekildedir hatta hayatında hiç geçmemiş olanlar vardır. Kahvehaneler ise zapt edilmiştir ve halkın uğrayabileceği yerler değildir. Konakta Osman Çelebi, Bekir Bey meselesinin işitilip işitilmediğini sorar. Nuri Molla da Bekir Bey'in kızının kölesi tarafından baştan çıkarıldığını söyler.

İkinci Bap. Uzleti Efendi hikâyeyi başından anlatır. Bekir Bey çok cimridir, kızını da aynı şekilde bir adama verir. Kızınınsa evlerindeki Çerkez kölede gönlü vardır. Bu köle aslında bir kaçak ve itaatine de güvenilmediğinden bedava olarak esirciler tarafından cimri Bekir Bey'e verilir. Bu kölenin adı Arslan'dır. Yazı işleri öğrenmiştir ve bu şekilde parasını kazanarak efendisinden dahi iyi giyinmeye başlar. Bekir Bey'in kızı süslenip püslenip Arslan'a sürekli kendini göstermeye çalışsa dahi bir türlü başaramaz. Evlendikten sonra dahi Arslan'a olan alakası son bulmaz. Bir gün de kızın kocası kızla köleyi kölenin odasında basar. Köle kızı baştan çıkardı denilir ve beş yüz sopa ile cezalandırılır. Arslan kızın da dinlenmesini ister ve mesele İstanbul kadısına anlatılır. Kadının karşısında kız tüm gerçekleri itiraf eder. Boşanmak için bu planı yaptığını, kendisinin Arslan'ı baştan çıkarmaya çalıştığını ancak hiçbir şekilde başaramadığını söyler. Bunun üzerine kocası kızı boşar ve Bekir Bey buna dayanamayıp vefat eder.

Üçüncü Bap. Bekir Bey'in vefatından sonraki günlerde, kendisi cimri ve üstüne başına eski püskü şeyler giyse dahi pek çok malı ve kölesi satışa çıkar. Eşyalarının eskiliğinden dolayı kimisine bakılmaz talep az olur. Sıra kölesi Arslan'ın satışına gelir. Okuma yazma bilen gerçekten aslan gibi delikanlıdır. Müzayede başlar, normal bir şekilde devam ederken birden fiyat beş yüz birden artırılır. Sonuçta bir köleye göre çok pahalı bir biçimde satılan Arslan'ı bu efendi alır direkt oradan götürür.

Dördüncü Bap. Arslan'ın götürüldüğü konakta bir genç vardır. Bu genç, efendinin kardeşidir. Hanımlar bu yakışıklı, melek yüzlü genci çok sever, çok beğenirler. Konağın karşısındaki genç sayılabilecek bir kadın da bu gence arzusundan yanar tutuşur. En sonunda gence aşkını anlatır, genç ne kadar olmaz dese de sonunda kadının isteğine bir türlü karşı koyamaz ve odasına gelme teklifini kabul eder. Kadın pencereden pencereye bir tahta koyarak köprü kurar ve gencin odasına büyük heveslerle girer ancak tam istediğine ulaşma noktasındayken genç aslında onun gibi kız olduğunu gösterir ve sırrını açık ederse onun da bu odaya gelişini açık edeceğini söyler. Bundan sonra da kadın bu kızdan uzak durur ve konaklarının adı da köprülü konak olarak bilinir.

Beşinci Bap. Efendilerle beraber Arslan konağa gelir ve oradaki genç ile tanışır. Kız olduğu anlaşılan gencin ve efendilerin Hasan Mellah, Alonzo ve Esmâ olduğu bu bölümde tekrar açık edilir. Esmâ Arslan'ın Timur Bey olduğunu Hasan Mellah'a söyler. Hasan Esmâ'yı Timur'a açık edebilmek için Timur'a bazı sorular sorar o olduğundan ve hala Esmâ'yı düşündüğünden emin olur.

Altıncı Bap. Timur Bey bir gün dışardan eve gelir, Hasan Mellah ve Alonzo evde değillerdir. Akşam vakti evdeki yardımcı ihtiyar kadın Arslan'ı yani Timur Bey'i küçük beyin yani Esmâ'nın çağırdığını söyler. Esmâ Timur Bey'den ateşine bakmasını ister sonrasında ise hikâyesini yeniden dinlemek üzere sorular sorar. Sonra verdiği cevapların yalan olduğunu söyleyerek yan odaya gider ve oradan gerçek Esmâ olarak gelir. Birbirlerini tanırlar ancak Esmâ Timur Bey'e sarılmak istese de Timur Bey Esmâ'yı iter ve efendisinin onu kadını yaptığını zannederek asla ona el dahi süremeyeceğini söyler. Karşılıklı ağlaştıkları sırada Esmâ'ya bakarak ölmek istediğini söyleyip kamasıyla kendini öldürmeye çalışırken Alonzo gelir ve ona engel olur. Peşinden gelen Hasan Mellah Timur Bey'e her şeyi tüm doğruluğuyla anlatır ve kendisine Esmâ ile beraber verilen altınları da ikisine verir. Esmâ ve Timur Bey bunun üzerine Hasan Mellah'ın ayaklarına kapanırlar.

Yedinci Bap. Bir gün İlia gelir ve Hasan Mellah'a Dominico Badia'nın Şam'da olduğunu haber verir. İstanbul'a onun için gelen mektuplara bakan Yahudi'nin mektupları Şam'a yolladığında ve onun da Şam'da olduğundan emin olduğunu söyler. Sonra Timur Bey meseleyi anladığı kadarıyla Hasan Mellah'a sorup bu adamın kendini Arap olarak tanıtabileceğini öğrendiğinde bu adamın İstanbul'da istediği her yere girip çıkan, kendine konak dahi tutmuş olup nam salan Seyyid Ali olabileceğini söyler. Abbasî'ye sülalesinden Seyyid Ali diye tanıttığını Müslümanlığının ise sahte olduğu öğrenildiğinde kaçtığını söyler. Yanında da kız kardeşi olarak tanıştırdığı kişinin divane olduğu konuşulur diye anlatır. Bunu duyan Hasan Mellah Dominico Badia'nın Cuzella'ya sahip olamadığını ümit etse de delirmiş olabileceğinden korkar. Hemen yola çıkar.

On Birinci Kitap

Birinci Bap. 1793 senesi şubat ayında Şam'daki Mescidi Emevi'de Seyyid Ali isimli biri vaazlar vermeye başlar. Her gelen bu adamı can kulağı ile saatlerce dinler hatta ellerine kâğıt kalem alıp not bile tutarlar. Bu adamın çok bir kimsesi yoktur. Yalnızca bir kız kardeşi ve aşçısı vardır. Kız kardeşinin

ise divane olduğu söylenir. Evin bir odasında hiç çıkmadan yaşadığı bilinir. Bir gün de bu kızın bir adam öldürdüğü duyulur. Bir odadan çıkmadan bir adamı nasıl öldürdüğü tartışılırken yoldan geçen bir adamın kafasına bilerek su testisi attığı öğrenilir. Bu vakalardan sonra Seyyid Ali orada barınamayacağını anlar ve Şam'dan kaçar.

İkinci Bap. Mayıs ayında Hasan Mellah'ın gemisi Beyrut Limanı'na demirler. Hasan yanına Alonzo'yu alarak Şam'a gider. İlk işi bir Müslüman olarak camiye girmek olur ve Mescidi Emevi'ye girer. Burada büyük kalabalık vardır ve herkes vaaz veren adama kulak verir. Hasan Mellah bu adamın kim olduğuna bakar ve onun Dominiko Baida olduğunu anında tanıyıp sakin kalmaya çalışır. Sonra kaldığı eve kadar takip eder, Alonzo'yu gözcü olarak bırakır. Evden çıkmasını beklerler ve ne yapacakları hakkında düşünürler.

Üçüncü Bap. Alonzo bir gün Dominiko Badia'nın elinde bir defterle evden çıktığını görerek gelir ve Hasan'ı çağırır. Evin önünde dolaşırken pencereden dışarı Cuzella'nın başı uzanır. Onu gören Hasan Mellah'ın, iyice divane olacağı düşünülürken aklı başına gelir. Cuzella Hasan Mellah'ı tanımaz ve onlara nereli olduklarını sorar. Hasan Mellah kendilerinin Cartanega'da evine giren adamdan kendisine mektup getirdiklerini söyler. Cuzella mektubu zor durumda olduğu için şuan alamayacağını perşembe günü gelmeleri gerektiğini söyler. Alonzo, içeri girip Cuzella'yı direkt alıp çıkmayı düşünen Hasan'ı dizginler ve giderler.

Dördüncü Bap. Hasan Mellah Cuzella'nın onu tanıyamamasından dolayı sıkılsa da Alonzo onu yine sakinleştirir ve ne yapacaklarını düşünmeye sevk eder. Hasan Mellah'ın ağzından Cuzella'yı beklediğini, hep onun peşinden gittiğini, onu kaçırmaları için iki adamını yolladığını yazan bir mektup ve kendi ağızlarından ne yapacaklarına dair görüş bildirmesini istedikleri de bir mektup yazarlar. Sonrasında da Hasan Mellah yarı umutlu yarı da sabırsız bir halde sabahı bekler.

Beşinci Bap. Dominiko Badia yine evinden Seyyid Ali olarak çıkar. Alonzo ve Hasan hemen giderek Cuzella'nın aşağı sarkıttığı, kendi elbisesinden parçalar keserek yaptığı ipe mektupları ve Cuzella'nın da mektup yazması için kalem ve kâğıdı bağlayarak Cuzella'ya verirler. Sonraki perşembeyi beklerler ve o gün yine Dominiko Badia evden çıktığında hemen Cuzella'nın cevabı için pencerenin altına giderler. Cuzella pencereden aşağı bir su testisi atar ve bu Hasan Mellah'ın kafasına gelir. Hasan Mellah yere yığılır, Cuzella feryat eder, Alonzo saçını sakalını yolarak deliye döner. Kalabalık toplanır ve yerde yatan Hasan Mellah, Alonzo ve testiden çıkan mektup alınır götürülür. Kırılan testinin içinden ise Cuzella'nın evinden çıkan adamın bir sahtekâr olduğunu, aslında Müslüman olmayıp Hristiyan bir katil olduğunu, kendisini diyardan diyara kaçırdığını, sevgilisine kaçmak için bu iki adamın sevgilisi tarafından gönderildiğini ve kendisinin onlara teslim edilmesi gerektiğini yazdığı bir mektup çıkar. Alonzo da bunları doğrulayacak olan ifadeyi verir. Tüm bu olanları duyan Dominiko Badia firar eder. Hasan Mellah ise ölmüştür.

Altıncı Bap. Hasan Mellah'ın ölümü mahkeme edilirken bir taraftan da Alonzo halini görmek için Cuzella'nın yanına gider. Cuzella bir adamı öldürmenin üzüntüsünü çekerken Hasan Mellah'ın ölümüyle deliye dönen Alonzo Cuzella'ya öldürdüğü adamın Hasan Mellah olduğunu söyler. Cuzella da bunu duyar duymaz deliye döner ve Hasanım diye feryat ederek na'sını görmek ister. Hasan Mellah'ın cesedi gasil hanede yıkanırken birden kalbinde bir hareket fark edilir. Ardından Hasan Mellah uyanır, ölmemiştir, kalkar. O an Cuzella ve ardından da Alonzo içeri girerler. Hasan'ın canlı halini bile hayal zannederek Cuzella canına kıymaya çalışır Alonzo ise hiçbir şey yapamaz. Hasan Mellah hemen Cuzella'yı durdurur. Daha sonra mahkeme bu üç kişiye ne hüküm verileceğini kararlaştıramazken Hasan Mellah, Cuzella ve Alonzo Beyrut Limanı'na gelir ve gemilerine binerler. Gemide büyük bir coşku vardır. Kırk bir tane top atışı yapılır.

On İkinci Kitap

Birinci Bap. Esmâ ile Timur Bey hikâyede kaldıkları yerden bir farkları olmayarak artık İstanbul'da yine aynı konakta kendi hallerinde yaşarlar. Bir gün Alonzo çıkagelir ve efendileri Sidi Hasan tarafından gönderildiğini söyler.

İkinci Bap. Alonzo, Esmâ ve Timur Bey sohbet ederler, Alonzo onları Cezayir'e Hasan Mellah'ın yanına götürmeye geldiğini söyler. Yemek yerler ve Alonzo Beyrut'tan önce Cadiz'e gittiklerini, yoldu başından geçenleri anlatmaya başlar.

Üçüncü Bap. Alonzo yolculuklarında Malta'da durduklarını, gezip dolaşırken Trillo'ya rastladıklarını, çaresiz ve sefil halde gelip Hasan Mellah'ın ayaklarına kapandığını ancak Hasan Mellah'ın Trillo'ya yalnızca sadaka verdiğini ve işlediği günahları Allah'ın asla unutmayacağını söylediğini, Trillo'nun da

oraya geldiğine bile pişman olarak gittiğini anlatır. Oradan Cartagena'ya giderek Alfons'un konağının daha sonra kendilerinin olacağı söyleyerek hikâyesine devam eder.

Dördüncü Bap. Önce Cadiz'e giderler. Orada Pavlos Kumpanyası'nın bayrağı çekilmez ve öğrenilir ki birinci Pavlos vefat etmiştir. Reisin ölümüyle de dağılan kumpanyanın borçları ödenir, mallar pay edilir, birinci Pavlos'un da bütün serveti Hasan Mellah'a kalır. Sonra Cartagena'ya gidilir ve orada Cuzella ile babası hasret giderir. Hasan Mellah Alfons'a kızının evden çıktığı günü kızı olduğunu, onu sevdiğini ancak henüz kocası dahi olmadan kendisine geri getirdiğini, sonucunsa kendi kararı olduğunu Alfons'a söyleyerek büyük bir mertlik gösterir. Alfons bu evliliğe müsaade eder ancak kızının bir Müslümana verilmiş olması Hristiyan halk tarafından yanlış anlaşılacağı için yaşamak üzere herkes Cezayir'e gider. Hasan Mellah da Alonzo'yu Esmâ ve Timur'u kendileri isterse getirtmek üzere İstanbul'a yollar. Esmâ ve Timur da bu teklifi memnuniyetle kabul eder.

Beşinci Bap. Cuzella Hasan ve Alfons'a başından geçen olayları anlatır. Cartagena'dan Pavlos, kendisini Hasan Mellah'ı gösterme vaadiyle kaçırmıştır. Marsilya'da bunun yalan olduğu ortaya çıkar. Yine orada Pavlos'un isteklerine karşı geldiğinden Pavlos onu o zamandan sonra hep divane olarak tanıtır. Durum böyle olunca da sözüne hiçbir zaman inanılmaz. Fransız ve İtalyan pek çok şehir gezer. İstanbul'a dahi gitmiştir.

Altıncı Bap. Cezayir'de Esmâ ve Timur Bey de dâhil olmak üzere tüm aile toplanır yemek sofrasına oturulur. Hasan Mellah ve Cuzella'nın gemide nikâhları kıyılmıştır. Herkes bu sofrada hikâyelerini anlatmaya başlar. Timur hikâyesini Esmâ ile tanışmalarından başlayarak anlatır. İlia annesini, babasını ve kardeşini nasıl bir namus belası yüzünden öldürdüğünü anlatır. Sonra Hasan Mellah Alonzo'dan hikâyesini anlatmasını ister. Alonzo önce yarasının gösterir ve hikâyesini anlatır; annesinin yaptıklarından bahseder, annesinin nikâhlı kocasının kendilerini nasıl öldürmeye geldiğinden bahseder ve o an Cuzella ile Alfons birbirlerine bakakalırlar. Cuzella 'kardeşim' diye Alonzo'nun boynuna atılır. Alonzo Hasan Mellah ile bu şekilde bir akrabalık kurulmasından da büyük mutluluk duyar, Hasan'ın isteği üzerine de Alfons'a baba diyerek ayaklarına kapanır. Bu sır da son bölümde böyle açıklığa kavuşturulur.

Hatime. Bu bölümde dünyada herkesin bir hayat yaşadığı ancak herkesin sadece başkalarının hayatından ders çıkarabildiği anlatılır. Herkesin hayatında yaşadıkları ve yaptıkları, bir tiyatro sahnesi ve sahnelenen oyuna benzetilir. Kişi vefat ettiğinde ise hatırlanacak olanın ancak yaptıklarının, insanlara gösterdiklerinin muhakemesi olduğu söylenir. Dominiko Badia'nın hikâyesinin burada anlatılamadığı ancak birçok şey daha yaşadıktan sonra Şam'da hüküm giydiği ve cezasını çektiği belirtilir.

TEMALAR

Yaşam ve Aşk Bir insanın bebeliğinden büyümesine kadar geçen süreci en kurgulu şekilde veren macera romanının teması "yaşam ve aşk" olarak değerlendirilebilir. Sırlarla dolu hayat içerisinde iyi niyetin, yardımseverliğin, merhametin, sevginin, vicdanın ve gücün her zaman kazanacağı gösterilirken okuyucuya ahlaki olarak yaşamın bilinmezlikleri ve sırları içinden bir çıkış yolu gösterilir.

Denizde korsanların eline düşmesine rağmen Alonzo ile karşılaşması kendi hayatının kahramanlığı yolunda çıktığı yolculukta Hasan için önemli bir ayrıntıdır. Felsefi olarak her yeni yolculukta insan hayatının değişip her ne olursa olsun birlikte olunca kazanılabileceği mesajı verilirken Hasan Mellah ve Cuzella aşkının da mücadelesi yeni bir içsel yolculuğa işaret eder. Kendi dünyasının kahramanı olan her birey için çıkarılan tüm yolculukların fiziksel olduğu kadar ruhsal olarak da zorlu bir mücadeleyi temsil ettiği evrensel macera sürecinde yaşamın anlamını taşıyan bilinmezliklerle yani sırlarla dolu bir süreç gösterilir.

KARAKTER ANALİZİ

Hasan Mellah (Açık)

Karakter Fas'da müsteşarlık yapmış olan Sidi Osman'ın oğlu olan Hasan'a "Mellah" lakabı Cadiz'de bahriye mektebinde okuduğu için verilmiştir. Babasının dâhil olduğu bir denizci kumpanyasının isminden dolayı ayrıca "Pavlos" adını da kullanır. Babasından kendisine Pavlos Kumpanyası'ndan büyükçe bir servet ve "Sidi" lakabı kalmıştır. Kendisine Pavlosların reisi olan birinci Pavlos babalık etmiştir. Mükemmel insanın tasviri olarak yer alan Hasan Mellah adeta bir meleşe benzetilir. Lider ruhlu olmasının yanı sıra, hükmü altında bulunan insanlara karşı olan merhametli tavırları ile dikkat çeker. Yaşadığı zorluklardan planlar yaparak sıyrılan oldukça zeki bir adamdır. Adeta sırlar içinde yaşayan esrarengiz olayların adamı Hasan'ın ketum karakterinin yanında duygusal

ve sadık yönleri de vurgulanır. İlk görüşünde âşık olduğu ancak Dominiko Badia tarafından kaçırılmış olan Cuzella'nın peşini yıllarca bırakmaz. Onun bu âşıkane halinden memnun olmayan ve Cuzella'nın peşinde canını yitireceğinden korkan Alonzo'nun ısrarları karşısında akıllı karışan Hasan Mellah Esmâ'ya karşı koyamaz. Esmâ'nın güzelliğinden ve cazibesinden oldukça etkilenir fakat gönlünde başka biri olan bu kızdan karşılık alamayınca onu zorlamaz. Esmâ'nın sevdiğine olan sadakatini görüp kendi hatasını fark eden Hasan Mellah, Cuzella'yı bulmak için büyük bir çaba sarf eder. Cuzella'nın peşinde koşarken yardıma muhtaç her kimi gördüyse el uzatıp mutlu eden Hasan Mellah yardımsever bir adamdır. Namusuna da o kadar düşkündür ki yıllarca kavuşmayı beklediği Cuzella'yı kendine eş etmeden önce babasının yanına götürüp evlenmek için izin ister. Eserin sonunda Cuzella ile evlenen Hasan Mellah Cezayir'e yerleşerek mutlu bir hayat sürer.

Aktiviteler Kahve içmeyi seven Hasan, sıklıkla gemi ile seyahat eder ve bu esnada karşısına çıkan muhtaç insanlara yardımcı olur.

Plançı/Zeki. Açığa çıkmamak için kendisine verilen görevi en iyi şekilde yapmak ister ve zekâsını kullanıp planlar yaparak Pietro'nun takdirini kazanır: "Pietro bir aralık bu kadar geç kalmış olmalarına darıldıysa da Hasan "Bir işe başladığımız zaman başa çıkarmak lazımdır. Biz yalnız konağı keşfetmedik, bütün şehri keşfettik. O kadar öğrendim ki şimdi şehrin haritasını ezber çizerim. Ya, mazallah duyulursak nereye kaçacağımızı bilmeyip de hayvan gibi yakayı ele vererek sıra sıra asılalım mı?" deyince o mel'un haydutun çehresinde memnuniyet alametleri görüldü ve "Bizim yeni refik Alonzo'dan daha feylesof" diye Hasan'a bir de aferin verdi."

Tedbirli/Şüpheli. Sofrada her akşam lafa girmeye çalışıp en sonunda aşkın geçiciliğinden bahseden adamı Dominiko Badia'nın kendisi için tutmuş olabileceğinin düşünür ve bunda haklı da çıkar: "Sakin bu iş içinde Pavlos'un bir parmağı olmasın. Mutlaka vardır. Hınzır herif benim Paris'e geldiğimi mutlaka anlamıştır da, Cuzella'yı aramak fikrinden beni çevirmek için Monsieur Michelet'i böyle bir muhakeme-i feylesofaneye sevk etmiştir. Hem muhakemat-ı feylesofanede bu kuvvet, bu safсата âlemde Pavlos'a mahsustur. Mutlaka Monsieur Michelet, Pavlos'dan almış olduğu dersi bize sattı. Dur bakalım, elbette işi anlarız."

Mert. Yıllarca peşinden koşmuş olduğu Cuzella'yı bulduktan sonra, babasının yanına sağ salım teslim etmeden onunla eş olmaz: "İşte efendim, kızınızı konağınızdan çıktığı gibi yine Cuzella olduğu halde getirip size teslim ettim. Anlayınız, ne kahraman bir kızınız varmış ki, kendisini Dominico Badia gibi bir zalimden muhafazaya muktedir olmuş. Hem de ne yürekler acısı fedakârlıklar mukabilinde muvaffak olmuş bilseyiz? Kendisini ise yalnız benim için saklamış, benim içim muhafaza etmiş. Lakin ben mahsul-i ömrünüzün mürüvvetini size göstermek arzusunda bulunduğumdan, ta reyinize munzam olmadıktan sonra kendimi Cuzella'ya zevç addetmedim. Onu canından ziyade sever bir dost, bir muhip, bir refik sıfatıyla aldım, buraya kadar getirdim."

Namuslu. Kendisine cariye olarak verilen Esmâ'dan hem güzelliği hem de Alonzo ile Pavlos'un ısrarları üzerine etkilenen Hasan Mellah, onunla eş olma arzusuna kapılmasına rağmen Esmâ'nın kendisini istememesiyle derhal kendine gelir ve onun yalnızca kardeşi olarak göreceğini beyan eder: "Evet, efendim, Hasan işte böyle lakırdı söyler. Çünkü mütehassis bir adamın bu halde Esmâ'ya söyleyeceği lakırdı böyle olur. Ama diyebilirsiniz ki böyle afet-i cihan bir kız ile eş olmak saadeti varken, kardeş olmaya rıza göstermek kar-ı akıl sayılır mı? Evet sayılır. Zira hissiyatında rezilane şehvet, yani denaet olmayan bir adam maşukayı sever ama tarafeynin birbirine âşık-ı müştak olması şartını da kabul eyler. Senin muaşakandan nefretini müş'ir gözlerinden yaşlar çağlayan bir kızı, ağıuş-ı hırs ve şehvette ağlatmaktan ne zevk hâsıl olur?"

Sadık. Kendisine dünyada sevip yanabilecek birçok kadın olduğu söylene bile buna aldırış etmez: "Alemdede saadet, sevilebilecek bir kancık' alıp onunla yaşamak olduğunu dermeyan eyledi. Ancak Hasan'ın ağızından "İşte benim için sevilebilecek bir karı var ise o da Cuzella'dır." Sözüden başka bir söz alınamadı."

Fevri. Esmâ'nın gemiye geldikten sonra kendisine olan tavırlarından bir derdi olduğunu anlamasına rağmen kendisiyle konuşmamasına sinirlenir: "Böyle bir muamele-i reddiyyeyi ise müddetül-ömr kimseden görmemişti. Binaenaleyh, o dahi artık kendisinde tahammül kalmadığını görerek, fırladı kalktı. Kuşağı altındaki bir mücevherli hançeri çekti."

Fedakâr. Cuzella'nın aşkıyla yanarak peşinden koşarken bile çaresiz Madam İlia'ya yardım etmek ister: "Cananı, Pavlos gibi pederden mevrus bir düşmanın elinde bulunan Hasan Mellah gibi gayretli bir âşık için, kendi cananı harrisinden vazgeçip de, bu biçare kadının işine bakmayı göze aldirmek ne büyük bir fedakârlık olduğu malumdur."

Cuzella (Açık) Uzun boylu, zayıf endamlı, beyaz tenli, iri siyah gözlü, enli ve gür kaşlı, hafif kalkık burunlu, herkesi kendine hayran bırakabilecek güzellikte olan Cuzella, on beş on altı yaşlarında genç bir kızdır. Aynı anneden doğdukları için Alonzo ile üvey kardeşlerdir. Annesi vefat ettikten sonra rahibe ve mürebbiyelerden dersler alarak eğitimini tamamlayan bilgili bir kızdır. Babasının isteklerine itaat etmeyi, ona karşı saygılı ve sadık olmayı çok önemsemesinin yanı sıra kendi isteklerini de ihmal etmeyen cesur bir kızdır. Fas'tan satın alıp odasına asacak kadar beğendiği, melek yüzlü bir erkek portresine âşık olmuştur. Kendisinde gözü olan Dominiko Badia'nın şeytan yüzlü olduğunu düşünür ve ondan hiçbir zaman haz etmez. Dominiko Badia tarafından yıllarca alıkonulan Cuzella, odasındaki erkek portresinin sahibi olduğunu öğrendiği Hasan Mellah'ı aklından bir an olsun çıkaramaz. Eserin sonunda ise sevdiği adama kavuşur.

Aktiviteler Kahve içerken pandispanya yemeyi, babasıyla denize açılmayı, kitap okumayı, eve gelen öğretmenleriyle sohbet etmeyi ve evinin bahçesinde hava almayı sever. Boş zamanlarında çiçekleri ile ilgilenir.

Saygılı. Kendisine talip olan ancak hiçbir şekilde beğenmediği Dominiko Badia ile evlenmesini inatla isteyen babasına karşı gelmeyi yine de istemez: "Şurası dahi ehemmiyet verilecek bir şeydir ki Cuzella pederi indinde kendisinin bütün dünyaya muadil olacak kadar nazlı ve kıymetli olduğunu bilir idiyse de hakk-ı übüvveti ve pedere edilecek inkıyat ve itaat ve riyeti dahi ra'na bildiğinden babası bir şeyi'.emr ve emrinde ısrar edecek olursa, artık kızcağız kendi arzusunu geriye alamayarak emr-i pederi ifaya kendisini borçlu bilirdi."

Doğal. Yaşıtlarına ve çevresindeki diğer kızlara göre güzelliğin, eğitimin, kültürün ve zenginliğin daha iyisine sahip olmasına rağmen sadelikten yanadır: "Bu kızın Avrupa ve Asya'nın her tarafları dilberlerinde dahi bulunabilen uzunca boy ve gayet latif endam ve beyazca teninden maada, iri ve siyah gözleri ve enli ve gür semmuri kaşları, biraz çekme burun, ortaca ağız ve her yüreğe mutlaka tesir eder bir cazibe-i an, hemen münhasıran İspanyol kızlarına mahsus olan meziyetlerden ma'dud olup bu meziyetlere nailiyet hususunda Cuzella akranına bir kaç mertebe faikti. Tabiatında sadeliğe ziyadesiyle meyli ve inhimak vardı."

Sadık. Cuzella yıllarca Dominiko Badia'nın elinde esir kalmış ve onun baskısı ile yaşamış olsa da hep kendini Hasan Mellah'a saklayıp korumuştur: "İşte efendim, kızınızı konağınızdan çıktığı gibi yine Cuzella olduğu halde getirip size teslim ettim. Anlayınız, ne kahraman bir kızınız varmış ki, kendisini Dominiko Badia gibi bir zalimden muhafazaya muktedir olmuş. Hem de ne yürekler acısı fedakârlıklar mukabilinde muvaffak olmuş bilseniz? Kendisini ise yalnız benim için saklamış, benim içim muhafaza etmiş."

Cesur. Dominiko Badia onun ne kadar gözünü korkutursa korkutsun hiçbir şekilde tavrından vazgeçmemiştir: "Bense sonraları bana kıymak elinde olmadığı anladım. Çünkü kâfir beni gerçekten seviyordu. Fakat Hasan'a yahut kendisine kıyacağına inandırabildi. İnandırabildi ama bir kere iş bu muanedeye düştükten sonra, filvaki bana kıyacağını bilsem, yine teslim olmamaya karar verdim."

İnatçı. Dominiko Badia ne kadar ince fikirli ve düşünceli olursa olsun vaktinde ondan hoşlanmadığı için hiçbir şekilde iyi davranmaz: "Alfons damadının her ince fikirlerini alkışlayarak telakki ederdi. Cuzella ise ne pek soğuk, ne de pek ihtiramlı davranıp daima müdafaa ile hareket eylerdi."

Dominiko Badia (Kapalı)

Karakter 20-22 yaşlarında, uzun boylu, balık etli, hafif köse sakallı ve mavi gözlü bir adam olan Dominiko Badia, Pavlos Kumpanyası'nın beşinci temsilcisidir. Sürekli karışıklık çıkartan ve adeta şeytana benzetilen Badia, Hasan Mellah'ın can düşmanıdır. Oldukça kurnaz bir adam olduğundan işlediği her suçtan sıyrılmayı başarabilmiştir. İstanbul'da ki saraylara dahi girebilecek kadar iyi bir şekilde kılık değiştiren Dominiko Badia, bir camide vaaz bile verebilmiştir. Arapça ve İspanyolcayı oldukça iyi konuşur. Bu yeteneğini insanları kandırmak için kullanmaktan çekinmez. Oldukça paragöz bir adamdır. Kumpanya'dan daha fazla para alabilmek amacıyla Sidi Osman'ı öldürür ve daha sonra Hasan Mellah'ı da ortadan kaldırmak ister. Gemisi ile yaptığı seyahatler sırasında Cuzella'ya âşık olur ve inatçı kişiliği gereği onu ikna etmek adına yıllarca kaçırıp saklar. Hasan Mellah sayesinde amacına ulaşamaz ve kayıplara karışır.

Aktiviteler Gemisiyle seyahat eder, kılık değiştirir ve oldukça çok miktarda para harcar. Cuzella'yı bir ülkeden başka ülkeye götürmek ister.

Akıllı. Akıllı kötülöklere ve şeytanlıklara çalışsa da küçük yaşta elde ettiği başarılar zekâsını ortaya koyar: "Fakat henüz sekiz yaşındayken Madrid'te Cizvitlerin en büyük mektebine girmiş ki, bu mektebe on beş yaşından evvel girmek mümkün olamaz. Zira mekteb-i mezkur mukaddemat tedris etmeyip müntehi addolunacak şakirdana mahsustur. İşte Pavlos'un bu mektebe sekiz yaşında girdiğini bilirsek de, o zamana kadar mukaddematı nerede, nasıl okuduğunu dahi bilemiyoruz. Şu kadarını biliyoruz ki, mezkûr mektepte tamam yedi sene okuyup, çıkan şakirde fûnundan doktorluk şahadetnamesi verilirken, bizim Pavlos bu şahadetnameyi dört senede, yani on iki yaşında iken aldı."

Fitneci. Bilgisini ve yeteneğini her zaman kötü amaçlar için kullanan Dominiko Badia, karışıklıkları fırsat bilerek çıkarları için Fas'a gider ve insanları galeyana getirir : "Bundan bir sene kadar evvel Fas'a gitmiş ve zaten ihtilale müstait bulunan mutaassıpları kıskırtmaya başlamış idi. Habis sizden iyi Arapça bilir. Hatta mutaassıp Arapları daha iyi kandırmak için, güya Hristiyanlığı terk ederek Müslüman dahi olmuştu. Pederiniz onu bir gün huzuruna çağırıldı. Zaten ikisi bir kumpanya hissedarı olduklarından bahisle, böyle politika işleriyle uğraşmamasını tavsiye eyledi. Hâlbuki piçin doğrudan doğruya pederiniz aleyhinde de suikastı varmış. Akılcıca Emlaklarınızı Yakub el Dec'a üzerine çevirtip, Pavlos Kumpanyası'ndaki sermayesini dahi kendisi zapt edecekmış."

Kurnaz. Gittiği her yerde kendini çok iyi saklayarak başka bir kılığa bürünür. Öyle ki camide Seyyid Ali ismiyle vaaz verecek bir hoca dahi olur: "O zamanlar Şam, memalik-i şarkıyyenin merakiz-i ulûmundan olup, Suriye'nin nukat-ı müteaddidesinden oraya birtakım talebe-i ulum gelmekte bulunmasıyla, bunlar bizim Seyyid Ali'nin dersine o kadar rağbet gösterdiler ki, bu ders, vaaz ve nasihat derken, adeta bir mürettep ders haline dahi girdi."

Bilgili. Dominiko Badia'nın çeşitli ilimler üzerine o kadar çok bilgisi vardır ki kendisi müslüman olmamasına rağmen kılık değiştirdiği için bile olsa bir âlim gibi vaazda bulunabilirdi: "Elli, altmış kadar talebenin her biri önünde hokka kalem bulunup, seyyidin takrir-i şifahisini kaleme alırlardı ve bunlardan sonra, yirmi, otuz kadar ulema ve meşayih, seyyidin bu kadar dakayıki nereden ve hangi kitap veya muallimden işitmiş olduğuna hayretle, başlarını ceyb - i tefekkürden kaldıramazlardı. Ulema ve meşayih ve talebenin şu derece rağbetini ityan eyledikten sonra ahad-ı nasın halini kayıt ve tahrirle lüzum kalmaz."

Paragöz. Dominiko Badia daha çocukluğundan itibaren zenginliğin önemini kavramış, hayatını zenginlik peşinde koşarak sürdürmeye karar vermiştir: "Bizim şeytan Pavlos henüz bülüğa erip de, alem demek neden ibaret olduğunu tab'an anlamaksızın zekaveten anlayıp, dünyada şanla ömür sürmek, bir büyük servete malik olmaya mütevakkıf idüğini bile kestirmişti. Yalnız bu değil, öyle kolayca ve çabuk zengin olmak politika işlerine girmeye menfü olduğunu dahi anlamıştı."

Esmâ (Açık)

Karakter Boylu poslu, endamlı, bembeyaz tenli, zayıf güzel vücutlu; uzun, düz ve sarı saçlı on sekiz on dokuz yaşlarında bir Çeçen kızdır. Annesi babası bilinmemekle beraber küçük yaşta evlatlık verilmiştir. Timur Bey'e karşı çok büyük bir aşk besleyen Esmâ, bir bey kızı olmadığı için onunla evlenmesine müsaade edilmez. Tüm zorluklara ve esir oluşuna rağmen ayakta kalmayı başaran cesur bir kızdır. Murad Bey'in ve sonrasında Hasan Mellah'ın cariyesi olduğu halde namusunu sonuna kadar korur. Hasan Mellah'ın çektiği bıçaktan korkmayıp üzerine yürümesi onun ne denli namuslu ve cesur bir kız olduğunu göstermektedir. Timur'a olan aşkıdan vazgeçmeyen Esmâ, bu uğurda erkek kılığına girerek sevdiği adamı aramaktan çekinmez. Eserin sonunda ise Timur'a kavuşur.

Aktiviteler Cariye olmadan önce Timur Bey'le buluşup dolaşmak, kahve içmek, erkek kılığına girmek.

Sadık. Cariyeliği yaptığı ve her kadının ilgi duyabileceği bir yakışıklılıkta olan Hasan Mellah'ın kollarının arasında yarı baygın halde bulunmasına rağmen aralarında bir şey geçmesine müsaade etmez: "...kollarını açarak kıza teveccüh eyledi ve derhal o simendamı kolları arasına alıp, sarılmaya, sıkmaya başladı. Kız bu hali görünce çıldırmış gibi bir huşunet ve vahşetle fırlayıp kaçmasıyla, Hasan'ın elleri havada kaldı."

Ketum. Ağzı o kadar sıkıdır ki Hasan Mellah'ın isteğini geri çevirmek amacıyla bile sırrını söylemez. Hasan Mellah'ın çileden çıkmasını sağlayacak kadar ağzı sıkıdır: "Hayır, artık sük üta mahal kalmadı. Ya kendimi öldürmeliyim, ya seni. Benden bu kadar nefretin hikmeti ne? Sahihan şayan-ı nefret bir adamsam kendime kıymalıyım. Eğer, sen de bana bu kadar hakareti sebepsiz ediyorsan, seni temizlemeliyim."

Korkusuz. Hasan Mellah'a eş olmaktan kaçıp üstüne bir de sırrını söylemeyerek onun deliye dönmesine neden olan Esmâ, kendisini öldürecek olan Hasan Mellah'a göğüs germeye çekinmez: "Hasan-Hayır, artık sükûta mahal kalmadı. Ya kendimi öldürmeliyim, ya seni. Benden bu kadar nefretin hikmeti ne? Sahihan şayan ı nefret bir adamsam kendime kıymalıyım. Eğer, sen de bana bu kadar hakareti sebepsiz ediyorsan, seni temizlemeliyim. Esmâ-(göğsünü göstererek) İşte ben sizin elinizdeyim. Hasan-Acayip, yalnız öldürmek için mi elimdesin? Esmâ-Evet!"

Alonzo (Açık)

Karakter Oldukça akıllı, zeki, sadık ve esprili olan Alonzo, Hasan Mellah'ın amcasının uşağıdır. Bir tüccar tarafından baştan çıkarılan annesi yüzünden zorlu bir hayat sürer. Annesinin birlikte olduğu ve aynı zamanda Alonzo'nun da babası olan adamın da kendisine ihanet ettiğini öğrenince annesi, sevgilisini yani Alonzo'nun babasını öldürür. Kadının resmîyette eşi olan Alfons da kendisine yapılan ihaneti gururuna yediremeyip karısını öldürerek Alonzo'yu kimsesiz bırakır. Kimsesizliği nedeniyle esir düşen Alonzo annesinin kendisinde bıraktığı izlenimler nedeniyle kadınlar hakkında menfi düşünür. Hasan Mellah'ın ailesinde uşak olarak çalışırken, bu ailenin dağılması sonucunda korsanların eline düşer. Buradaki ortaklar, Pietro ve Zerno'dan, alt derecede olmasına rağmen onlara her konuda akıl verir. Fikirleriyle insanları etkileyen Alonzo, filozof olarak belirtilir. En zor durumlarda bile esprili konuşmaktan çekinmez. Çok merhametli olan Alonzo, korsan gemisine esir düşenlerin öldürülmemesi için uğraşan merhametli biridir. Hasan Mellah ile gemide karşılaşması sonucunda onun emrinden asla çıkmayan sadık bir uşaktır.

Aktiviteler Haydutlara akıl vererek onların adam öldürmesini önler. Gemide korsanlar ile birlikte çalışır. Espri yapmayı seven şakacı bir adamdır.

Akıllı. En zor durumlarda bile doğru olanı düşünmeye ve çevresindekileri buna iletmeye çalışır. Efendisi Hasan Mellah dahi pek çok kez onun akılla hareket ederek doğru olanı yapmıştır: "Yani demek istiyoruz ki, Hasan Mellah bizce malum ve müsellemler olan efkar-ı hikmetiyle, metanet ve rezanetiyle beraber, eğer Alonzo yanında bulunmamış olsaydı, bu defa Şam'da bütün bütün pusulayı şaşırıp, olmadık işleri kendi başına, kendi eliyle açardı. Bereket versin koca Alonzo'ya, pişkin Alonzo'ya, sadık Alonzo'ya!"

Şakacı. Kendisinin bir akıl verici olduğunun farkında olan Alonzo her durumda espri yapmaktan geri durmaz: "Alonzo ise pek şakacı bir adam olduğundan işi derhal latifeye bozarak "Haydi bakalım, böyle giderse artık kaptanlar uykuyu bile benim reyimle uyuyacaklar. Ben rey etmezsem yemek bile yemeyecekler." diye ortalığı güldürerek bir tarafa çekildi."

Sadık. Hasan Mellah'ı korsan gemisine esir düştüğü andan itibaren yalnız bırakmayan ve onun hayatını korumak için canını dişine takan sadık bir adamdır: "Müddet-i sükûtları yarım saati geçtikten sonra Alonzo "Uygunuz geldiyse uyumalısınız. Kılınıza bir hata gelse, vallahi kılınız düştüğü yere kellemi bırakırım." dedi."

Merhametli. Korsanların bulunduğu bir gemide çalışmasına rağmen hiçbir zaman iyiliğini kaybetmemiştir. Birçok insanın canını dahi efendilerine verdiği akıllar sayesinde kurtaran Alonzo, gemide bulunduğu süre boyunca yalnızca Pietro'nun yaktığı insanların hayatını kurtaramamıştır: "Bir iyisi ki bu hengâme-i feci'de Alonzo mecruhen yatmakta bulunduğu cihetle, muharebenin sonu neye müncer olduğunu görmemiş idi. Eğer görmüş olsaydı Alonzo gibi, bir seneden beri bu haydutları şekavetten menetmeye çalışan merhametli bir adamın teessüründen helak olacağı şüphesizdi."

Timur Bey (Açık)

Karakter Kafkasya'da doğmuş bir beyzadedir. On iki, on üç yaşlarından itibaren fakir bir kız olan Esmâ'ya âşıktır. Timur Bey'in babası Esmâ'nın asil olmaması sebebi ile bu izdivaca müsaade etmemektedir. Bu sebeple Esmâ, cariye olarak satılır fakat Timur Bey, babasının reddetmesine rağmen dik başlılık göstererek köle olma pahasına sevdiği kızın peşinden İstanbul'a gider. Esmâ'yı orada bulmasına rağmen Mısır'a köle olarak satıldıktan sonra yolları ayrılmak durumunda kalmıştır. Bir zaman sonra Hasan Mellah sayesinde yeniden İstanbul'da birbirlerine kavuşurlar. Oldukça namuslu ve sadık bir adam olan Timur Bey, İstanbul'da kölelik ettiği efendisinin onu her seferinde baştan çıkarmaya çalışmasına rağmen Esmâ'ya olan aşkına asla ihanet etmemiştir.

Aktiviteler Esmâ ile buluşup dolaşmayı seven Timur Bey, boş zamanlarında yazı ve hat işleri ile ilgilenir.

Dik başlı. Esmâ'nın köle olarak satıldığını duyunca, babası izin vermese dahi İstanbul'a kaçar: "Meğer beni sattıklarını haber alınca, o da İstanbul'a gelmek için babasından izin istemiş. Babası izin vermeyince ve ne kadar yalvarmış ise yine kabul ettiremeyince kalkıp kaçmış."

Sadık. Arslan adıyla İstanbul'da kölelik yaptığı sırada efendisinin kızı kendisini baştan çıkarmaya çalışsa bile ona yüz vermez: "Kız şu suretle peyda eylediği muhabbet üzerine yavaş yavaş Arslan'a açılmaya da başlar. Ancak Arslan oralarda mı? Faraza orta kapı açık kaldığı zaman kız, bililtizam süslenmiş olduğu halde kendisini Arslan'a gösterdikçe, Arslan kemal-i hicapla başını çevirerek bakmaz. Kız Arslan'ı görüp de "Aa! Arslan buradaymış!" diye kendisini bir kat daha haber verdiği ve hâlbuki hala kaçmadığı halde, Arslan yine göz ucuyla olsun bakmaz."

Namuslu. Yıllardır aradığı sevgilisi Esmâ'yı bulmuş olmasına rağmen başka birinin eşi olmuş olabileceği ihtimaline karşı tedbirli davranır: "Timur-(bir tavr-ı merdane ile) Ne hacet mi var? Sen beni Esmâ'dan başka karının elini tutar mı zannediyorsun? Evet, Esmâ sensin ama benim dediğim Esmâ değil. Ben senden başka karının elini tutmayacağım gibi, beni akçesiyle satın almış olan velinimetimin nefsine mahsus olan bir şeye, ölürüm, geberirim de taarruz etmem."

Madam İlia (Açık)

Karakter Ayrı düştüğü kocasını çok seven Madam İlia, diğer kadın karakterler gibi sevdiği adamın peşine düşen inançlı bir kadındır. Yıllarca kaçak yaşamak zorunda kalan kocasının dönüp dönmeyeceği belli olmamasına rağmen namusunu ve sadakatini uzun bir müddet muhafaza eder. Tam da kocasını bulduğunu düşünürken beklemediği bir karşılık gören Madam İlia'nın akıllı oldukça karışır. Bundan istifade etmenin yollarını arayan Trillo ise kadının aklını çelerek baştan çıkarır ve ona sahip olur. Hamile olduğunu öğrenen Madam İlia büyük bir pişmanlık duyarak intihar etmeye karar verir. Gemide şans eseri kocası ile bir araya gelen Madam İlia pişmanlığıyla birlikte tüm yaşadıklarını itiraf ederek gururu gereği kendini denize atar.

Aktiviteler Kayınbiraderi vali bey ile yemek ve davetlerde bulunmak, gemi ile seyahat etmek, kilis ede dua etmek, kocasını aramak.

Namuslu. Trillo yüzünden kocasına olan sadakatini bozduğu için büyük bir pişmanlık duyan Madam İlia, bunun cezasının ancak ölüm olacağına karar verir: "Sinyor Hasan Mellah'dan nafile hiç bir şey şüphe etme. Benim namusumu berbat eden bir mel'un varsa, o da Trillo'dur. Veledizinası hala karnımdadır. Ben namussuz bir karıyım, bana ölüm layıktır, ölüm. Öldür beni İlia, öldür beni!" sözlerini tekmil eyledi."

İradesiz. Trillo'nun günler hatta haftalar süren konuşmaları, ısrarları ve akıl çelme çalışmaları sonucunda Madam İlia artık kendini korumaktan vazgeçerek namus düşüncesini bir kenara bırakır ve heveskâr hayaller kurmaya başlar: "Meselenin üzerinden birkaç gün daha mürur eyledi. Birkaç gün değil, birkaç hafta dahi mürur eyledi. İffet ve ismet-i halin kuvvet-i maneviyyesi kuvve-i şehvaniyye ile pençe pençeye cenkleşmekten vazgeçmediğine ve bu muharebede tarafeyn henüz bir musalaha akdetmediklerine mebnî, Madame İlia iki köy arasında kalmış ahuya benzedi."

Alçakgönüllü. Kocasından sonra bir sığıntı gibi yaşayarak acınacak hale düşen Madam İlia, Hasan Mellah'ın gemisinde gördüğü ilgi karşısında mahcubiyet duyar: "Madam-Himayeniz altında bulunan bir kadın nerede olur da rahatsız olur? Fakat efendim benim için bu daire pek büyüktür. Merdiven cihetindeki odaların birisi bana çoktur bile. Bu koca daireyi istila edersem sizin rahatınızı bozmuş olacağım.

Hasan-Hiç öyle değil. Benim rahatım sizin rahatınızla olacak.

Madam-Benim de rahatım sizin rahatınızla olacaktır. Eğer rahatı arzu ederseniz bana istediğim odayı verirsiniz de, siz kendiniz burada otursunuz."